Контрольный экземпляр

Массе а мехкий пролетареш, вIашагIкхета!

СЕРДАЛО

СОВЕТСКИ СОЮЗА КОММУНИСТИЧЕСКИ ПАРТЕ НОХЧ-ГIАЛГIАЙ ОБКОМА, НОХЧ-ГIАЛГIАЙ АССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТЕИ МИНИСТРИЙ СОВЕТЕИ ОРГАН

«СВЕТ» Орган Чечено-Ингушского обкома КПСС, Верховного Совета и Совета Министров ЧИАССР

Газет арадувл 1923 шера денз ★ ЕРА, 14 МАЙ, 1987 ШУ. ★ № 58 (7404). ★ Мах 3 кеп.

ХЬИНАР АЙДЕ, ХЬАДЕР ДУКХАГIА ХИЛИЙТА!

ЯХЬА ДНЕВНИК

ЛаьрхIар кхоачашду

Грозненски ремонтно - механически завода коллективо бинъ бетта заданел совгIа маьхальъяьккхай 37 эзар сом мах бола мехкдаьттахоштен бурувдеттараштен чIоагIIа эшаш йола оборудовани. Шоай потребителашта поставкаш яра договорни декхараш а тIехкхоачашдаьд.

Къахьегама овсарле хила безача боарамал дукха лакхагIа я. Цу керттерча хьокхама задани тIехкхоачашъяра чотагIа хьаьъй планал совгIа ара мел хийца товарни продукци. Заданел совгIа продукци арахецарах, кхом барен хьурмат дарен режим чIоагIъярах, арахецача продукцега дIабода мах лохбарах укх шера 763 эзар сом пайда баьб завода коллективо. Из хул заданел 31 эзар сом совгIа.

Уж толамаш доахача дизза дакъа а лоацаш къаьстта дика болх беш я Н. Чолдаллакова кулгалдеча цхьоалагIча механо - сбороч ни участка коллектив.

* * *

Укх шера дика къахьегаш я Грозненски «Трансмаш» завода коллектив. ДIабахача бинъ бетта плани тIаийца декхараши кхоачашдарах ханал хьалха рапорт деннад цо. Пачхаьалкхен планал совгIа укх май бетта чотагIа маьхалъяькхай 247 эзар сом мах бола продукци, йоагIачул дукхагIа арахийцай 680 эзар сома маьха товарни продукции 116 эзар сом мах бола нормативно - цIена продукции.

Къахьегама овсарле планагIа лаьрхIачул 16 процент лакхъяьй. Цун чотагIа хьаьъй планал совгIа арахийца продукци. Потребителашта поставкаш яра дола договорни декхараш а толамца кхоачашдаьд заводо.

Сийлахь - боккхача Октябра 70 шу дузача дезача денна сийленца накъаяхара яьржача яхье хьалхара моттиг яьккхай В. Петрова кулгалдеча механически цеха коллективо.

Деша дай бац

А. Шерипова цIерагIча мехкдаьтта чакхдоахача Грозненски завода коллективо дош деннадар укх шера 7 ноябрга кхачалехьа планал совгIа итташ эзараш сомий маьха чакхдаьккхача мехкдаьтта продукци арахеца а. Чакхбаьннаб хьалхара бинъ бутт. Мишта кхоачашду предприяте мехкдаьтта чакхдоахараша укх шера тIаийца декхараш? Тахханалца баьча балха итогашка хьежача гуш да уж каьхата тIа дисалга. Декхарий цхьаккха пункт яц кхоачашьеш.

Производственни планах а низткъа мара лоархIабац завода технологаш. Ховш махиллара, потребителашта поставкаш яра договорни декхараш кхоачашдар хIара къахьегама коллектива керттера хьокхам лоархIаш ба. Цхьабакъда, бинъ бетта задани предприяте коллективо 93,2 процент мара кхоачашъяьяц. Потребителашка дIа ца кхоачаш йисай массехк миллион сома маьха продукци.

Къаьстта завода пехашта юкъе во болх беш я А. Чернера кулгалдеча цхьоалагIча цеха коллектив. Цо бинъ бетта товарни продукци арахецара задани 97 процент мара кхоачашъяьяц.

* * *

Шоаш тIаийцача социалистически декхарех меттел, пачхаьалкхен планах а цхьаккха бетта лоархIа ца еш хьайоагIа С.-Д. Деннев керте латта Малгобекски кирпичашкаш еча завода коллектив. Бинъ бетта ара ца хецаш йисай 24 эзар сом мах бола товарни продукции шийтта эзар сома маьха нормативно-цIена продукции, йоагIачул 225 эзар кирпичк кIезигагIа хьаьъй предприяте болхлоша.

Завода коллективо коачашъяц продукцега дIабода мах лохбара, ший потребителашта поставкаш яра планаш а. Къахьегама овсарле лакхъяра бинъ бетта задани 73,6 процент мара кхоачашъяьяц цо.

ТIехьайиса ера укх шера бIаьсти Малгобекски районе. ХIаьта а еррига таронаш оарцагIъяьха хьинаре къахьийгача «Алханчуртский» совхоза кхаш леладераша агротехнически толашагIа йолча хана дIайийра эггара хьалха юв культураш: горох, кеп, люцерна, кхыяраш.

Шерра дIахьош да хIанз бIаьсти тIеххьара юв культураш дIаера балхаш. ХIаьта укх шера ялата лаьрхIа 1800 гектара тIа, силоса — 550 гектара тIа хьажкIаш кхеергйолаш я цу боахаме.

Из болх беча хьалха латтарех ба механизатораш хьажкIаш лелаеча звено звеньевой Газиев Iийса, Гагиев Къамбулат, Булгучев Iосман, Кузьгов Iалихан, Маларов Назир, кхыбараш.

СУРТАШ ТIА: (аьрдехьара аьттехьа) Газиев Iийсан Гагиев Къамбулати; хьажкIаш дIаюш йоахка агрегаташ.

С. АЛИХАНОВА сурташ.

ДОГ ТИЙША ДА

«Автоспецоборудова н и е» яхача опытно - экспериментальни заводе массаза а хьалхалатташ хьайоагIа цIи хеза Д. Урусов, Д. Дудаев, А. Федоренко керте латта бригадаш.

Дошхала ала дац-са, укх тIеххьарча хана царна ниссa къахьегама коталонаш йоах тха бригада а. ХIаьта ЦхьоалагIча мая сийна токарий бригадашта юкъе яьржача яхье хьалхара моттиг, оаха яьккхар.

ИнълагIча цехе болх беш я бригада. Са новкъосташа а аз а цхьана болх бу иттех шу да. Цу юкъа тхона юкъера цхьа саг кхычахьа дIавахавац.

Сево кхоачадаьд тхо дикача толамашка? Эггара хьалха белгалдаккха деза къахьегамен технологически дисциплина дика хилар. ХIанаьй из дика? Тха барт-цхьоагIо хиларах, вIаши эшачунга хьожаш, гIо эшаш вар (вIалла балхаца дувзаденна деце а) хьаллоацалга массазара оамал а хинна дIазттад бригадерча наха юкъе.

Массаза а иштта дика хинадий тха гIулакхаш? Хинадац. Цу хьакъехьа цхьа масал доаладе безам бар са: номер 5 йола технически училища ма яьккхинге вера тхо долча Бибулатов Ахьмад токаралла болх бе. Хьаненача хьалхарча бетташка каялацар цун балхах, тхона хетар цунна токара говзал еза, цхьанца болх дIабодац, кIеззига ха яьлча боккхагIбарий новкъосталца дIаIамаргва, аьнна. Бакъда, тхона хийттари цун дега чу хиннари вIашкадоагIаргдолаш хиннадацар. Эшшача бел, жIов, ваба бе болла эхь хета ваьлар оаха боча лелаваьр. ХIаьта цу тайпара нах тхона эшаш бац — кхычар даьчох ахча а ийдеш баха безам бараш. Бригадни собране дIааьлар цунга хIаране, цо леладер чакхдаргдоацилга. Бокъонца из кхийттав аьнна хетаделар тхона цкъарчоа, бакъда, массехк ди даьлча гIожагIча тайпара дисциплина толхайир, тIаккха из бахьанце еррига бригада а йисар бетта йоагIа премии ца эцаш.

Беррига кагий нах иштта хул ала воаллилга дац аз ляхар. Эскаре вахалехьа тхоца токара ученик волаш болх бир Хамзаев Рамзана. ТIаккха цигара ше цIавоаггIаше тха бригаде юхавера. Къона вале а шийх гIалат ца доаккхийташ хьавоагIа, дукха ха йоаццаш разряд лакхъяьй цун.

Тахан эргалонаш яра наькъ тIа вай даьннача хана балха тIа мело ераш, талмастта болх бе гIертараш вайца тарлургбац. Тха бригаде беце а цу тайпара нах заводе хIанз а болаш ба.

Массане кхетаде деза къаьна оамалаши даьсса хабараши дита дезилга.

А. САЛАМОВ,
«Автоспецоборудование» яхача Грозненски опытно - экспериментальни завода токарий бригадир.

ГРАФИКАЛ ХЬАЛХА

Укх юбилейни шера шоаш тIаийца декхараш ханал хьалха кхоачашдара шерра социалистически яхь йоаржаьй Старогрозненски УБР бурувдеттараша. Бинъ бетта задани тIеххоачаш а яь, заданел совгIа цар техад бIаь метр гаргга бурув. Къахьегама овсарле лакхъяра пачхаьалкхен план дикка тIеххоачашъяьй. Химически реагенташ, электроэнерги, кхыйола материалаш кхоярах, бурув тохарга дIабода мах лохбарах духхьал хьалхарча квартале 262 эзар сом пайда баьб. Из хул планагIа лаьрхIачул шийтта эзар сом дукхагIа. Скважинаш мехкдаьттахошка дIаялара задани а толамца кхоачашъяьй цар.

Сийлахь - боккхача Октябра 70 шу дизара сийна УБР бригадашта юкъе яьржача яхье белгалъяьннай буровой начальникаш Куприянов Анатолий, Яцкий Петр, Недбай Владимир, Снегирь Владимир керте латтача лаьттан ченаш техкарий коллективаш. Пятилетка хьалхарча шин шера задане графикал кхо-бинъ бутт хьалха йоагIа уж.

* * *

Нохч - ГIалгIай химически завода коллективо ер шу доладелча девз планал совгIа маьхалдаьхад 190 эзар гаргга сом мах бола тайптайпара басараш, алиф, кхыдола товараш. ЙоагIачул дукхагIа арахийцай 392 эзар сома маьха товарнии 36 эзар сом мах бола нормативноцIенен продукци.

Арахецача продукцега дIабода мах лохбарах укх шера производствана кходаьд эзараш сомаш. Къахьегама овсарле лакхъяра бинъ бетта задани цхьайтта процент совгIа тIеххоачашъяьй. Из лакхъяра чотагIа хьаьъй заданел совгIа арахийца еррига продукци.

* * *

Сийлахь - йоккхача Октябрьски социалистически революце 70 шу дизара сийна вахте эттача «Югмонтажавтоматика» треста чуйоагIача Грозненски монтажни управлене коллективо еррига ший таронаш оарцагIъяьхай укх юбилейни шера план ханал хьалха кхоачашъяра. Цу даькъе дика ка йоалаш хьайоагIа из. Ший низаца монтажни балхаш дара бинъ бетта план 102, 8 процент кхоачаш а яь, заданел совгIа даьд 37 эзар сома маьха монтажни балхаш. Подрядни договорех балхаш дара пачхаьалкхен план 145,8 процент кхоачашъяьй управлене монтажникаша. Балхашка дIадодар лохдарах кходаьд цхьайтта эзар сом.

Монтажни управленена чуйоагIача участкех цхьаккха яц пачхаьалкхен план кхоачаш ца еш. Яхье хадданза хьалха латташ я Михеев Виктор, Борисов Василий, Федотов Петр керте латтача монтажни участкай коллективаш. Цар хIара бетта заданеш 110—115 процент кхоачашъю.

Б .ДОТМАРЗИЕВ.

Къахьегама ресурсаш: мишта пайда эц царех

ЛЕХАЧАРНА—КОРАДОАГIА

Йоккха яц Грозненски металлотара завод. Верригa укхаза къахьегараш 120 совгIа саг ва. Бакъда, цу наха кхоачашдер боккхача лоархIаме декхар да. Мехкдаьтта продукташ чуйотта емкосташи бешкаши я цар хьераш.

Завода коа чуваьлча ший тайпара хозача лостамо бIарг тIаоз эггара хьалха. Массанахьа цIена, дIадегIа зизаш, порядок я. Иштта хоза лостам болаш я завода хIара участок а.

ХIаьта хьокхамашка диллача укх тIеххьарча ялхворхI шера ший отраслех йолча предприятешта юкъе дикача моттиге лоархIаш хьайоагIа завод.

Хьожаргда вай мишта вIаштIехьдоал коллектива предприяте сий лакха лоаттаде. Эггара хьалха хIара участкера оборудовани эргайоаккхаш, тишъеннар кердачунца хувцаш дукха низи хьинари дIаделар завода кулгалхоша. Уж балхаш хIанз а дIахо деш да. Цунца цхьана хадданза болх бу производство шеръяра. Цудухьа нагахьа санна хIанзчул ши шу хьалха завода эшаш 80 болхло мара хиннавеце, таханарча дийнахьа 120 совгIа саг ва къахьегаш. ТIехьа тIайоагIача хана производство кхы а шеръергйолаш я, тIаккха 200—300 саг хургва укхаза болх беш.

— Сен чотагIа шеръю производство? — хетт аз завода планово - экономически отдела начальникага Р. Топорковга.

— Дукха ха йоаццаш оаха хьайийллай керда участок, — аьлар цо. — Цига арахецаргья «Жигули» яхача автомашинашта чIоагIа эшаш йола фильтроэлементаш. ХIаьта из участок берригача низаца болх бе йолаелча кхы тIа эшаргва 50—60 саг. ХIанз уж нах кийчбе доладеннад тхо. Болх йистебаьнначул тIехьагIа царца занятеш чакхйоах завода инженерно-технически болхлоша. Цул совгIа, уж фильтраш дукхача хана денз арахецача Грузински ССР цхьан заводе шоай професси лакхъе хьожаваьв 8 саг.

Оборудоване сменноста коэффициент хьалха дIаихача шерашка а лоха хиннаяц заводе. Бакъда, укх тIеххьарча хана из дикка лакхъеннай. ХIанз 1,5-нега дIакхаьчай. ХьатIадоагIача шера 1,8-нега дIакхоачае а лерхI.

Заводе дикагIа лоархIачарех я Н. Жаркинбаева керте латта бешкаш ю участок. ХIара сменагIа ший нормаш 150 процент кхоачашъеш къахьег цу коллективо. Дукха ха йоаццаш «Коммунистически къахьегама коллектив» яха цIи тиллай Жаркинбаевас кулгалдеча коллективах.

...Ийлла латтача цеха наIарех чуйоагIа автокар. Етта металлически листаш яда цу тIа. Уж сиха подъемнико хьалъайю. Цул тIехьагIа бешкаш хьаеча дIа-юха екъ. Деррига балхаш механизированни да. Дукха ха ялалехьа участкера арайоал хьаяь, яьнна бешкаш. 200 литр чуйодаш я уж.

—ХIанз уж басар хьакха мара ца дезаш кийча я, — йоах завода директора В. Попова. — Бакъда, хало оз оаха укх тIеххьарча хана кийча продукци дIаоттае моттиг йоацаш. ХIаьта потребителаш цхьайолча хана ханнахьа хьабагIац шоай заказ дIадахьа. Завода ков зIамига да. ИIаьххача мугIарех шозза, кхозза вIашка а етта латт цига басар хьекха бешкаш.

Дукха ха йоаццаш заводе кердадар юкъедоаладаьд. Нагахьа санна хьалхагIа бешкашта басар тIехьнахьа мара тохаш хиннадеце, хIанз чухьнахьа а тох из. Цу гIулакхо бешкаех пайда эциллга шозза гаргга дIаьхду.

Заводе дика лоархIаш я Л. Шестеренко керте латта малярни участок а. Цу участкерча наха басар теха продукци ОТК даккха хIама доацаш хул. Маляраштa юкъе массехк саг ва шоай болх дика бовзарал совгIа, рационализатор волаш а. Царех цаI ва П. Богатырев. Цо укх шера еннача шин предложене баь экономически пайда 72 эзар сома маьха ба. Завода кхыча участкашка а ба рационализатораши изобретателаши. Царех цаI ва къахьегама ветеран, котельщик Б. Фазизъянов. Дукха ха йоаццаш цо енна рацпредложени балха юкъейоалаяьй. Мехкдаьтта продукташ лоаттаяра хьаеча емкостага дукха мах бола металл кIезигагIа дIадахийтара тIаерзаяь я из. ХIара шера 8 бIаь сом экономически пайда лургба цу предложене.

Металлотара завода коллектива къахьегамах дувцар кхоачамболаш хургдацар наьха бытовой хьалаш мишта вIаштIехьдаьхад ца дийцача. Заводе я хоза кийчъяь цIе уголок, салоIа цIа, 60 сага цкъа Iохайна хIама даа йиш йола столови, душевой, зIамига тика. Смена яьлча шоашта эша продукташ эца йиш я цу чура наьха.

— Тахан-кхоана яхар санна тхоай гIон боахам хьабе лаьрхIад оаха, хIана аьлча, завод шеръяларга хьежжа нах а дукхагIа ма хургбий, — йоах предприяте директора В. Попова.

— Парникашта лаьтта, кхы мел эша хIама хьакъоастадаьд тхона. Укх Iай тха болхлоша шоаш хьалкхедаь керда баьцадаараш дургда.

А.-Г. УГУРЧИЕВ.

ЦIераш йоах дикагIбарий

21 ИЮНЬ ХОРЖАМАШТА НАКЪАДОЛХАШ

Гуччахьа, принципиальни хьале дIахохьош латт республике халкъа депутатий Советий депутаталла кандидаташ увттабара хоржамашта хьалхара йола кампани. Массе оагIорахьара тохкаш, шоаш кандидаталла увттабеча наьха гIулакхашцара а моральни а оамалаш белгалйоахаш, бокъонца долча демократизма хьале чакхйоах шоай собранеш къахьегама коллективашка.

Иштта собрани хилар № 12 йолча профессионально-технически училище. Актови зале гулъеннача 70 совгIа саг волча дешара заведене преподавательски состава а гIулакх деча персонала а оттаве везаш вар Ленински районни Совета депутаталла ши кандидат.

Хоржамий демократически юкъыгех пайда а эцаш кандидаталла оттавара могавир винъ саг. Царна юкъе бар специсциплинаш хьехаш йола преподаватель Т. Ластовкина, училища директор К. Исмаилова, химе преподаватель Е. Гооге, дешара производственни балха дакъа директора заместитель М. Григорьян.

Дика специалисташ, коллективе сий деш, лоархIаш нах ба уж берригаш а. Хьинаре дакъа лоац цар юкъарча балха тIа, денале вахара позици я хIаране. Бакъда, оттаве везар ши кандидат мара ца хиларах царна юкъера къаьстта белгалъяккха йиш яцар ши кандидатура мара.

Ше къамаьл деш дешаракхетамбалара балха даькъа директора заместитель йолча Н. Присяжнюка предложени йир кандидаталла оттаяра училища директор К. Л. Исмаилова могайича бакъахьа я, аьнна. Хьинар долаш саг я Кира Леонидовна, массехк шера вIаштIа Ленински райсовета исполкома депутатски группа председатель йолаш хьайоагIа из. Дукха болх баьб цо училища дешара комплекс вIаштIехьъяккхара, территоре тIа лостам бара. Нахаца дувца хов цунна, озабезам ца беш доагIар хьадех хIаранегара, яхаш белгалдоахар Н. Присяжнюка. Голосовани яьчул тIехьагIа гучадаьлар дукха дукхагIбараша цо яьхар хьаллаьцалга. **Исмаилова Кира Леонидовна** могаяьй Ленински депутата кандидаталла оттаяра.

ШоллагIча кандидатурах дувцаш къамаьл даьча Н. Сухаревас массане теркам тIа а озаш белгалъяьккхар химе преподаватель йола Е. Гооге. Дикача дешарца белгалъяьннай из классни кулгалхо йола группа. Училища кхыча группашта юкъе къаьстта дикагIа ше йолга хьахьеккхад цо. Ший дешархоица цхьана Елена Давыдовнас боккха болх бу училища гонахьарча территоре тIа лостам беш, гаьнаш, кIотарташ йогIаш, гонахьара Iалам хоздеш.

Шоай коллегас дийцар хьаллаьцар массане а. Химе преподаватель **Гооге Елена Давыдовна** оттаяьй Ленински райсовета депутата кандидаталла.

Иштта Старопромысловски райсовета депутаталла кандидаташ оттабара собранеш хиннай Старогрозненски УБР подразделеней коллективашка а. Укхаза массане къоабал а беш, кандидаталла оттабара могабаьб оператор-коллектор **Чернова Светлана Константиновнан** оператор **Шарунова Марина Митрофановнан**.

Партийни комитетий пленумашка

ХАНО ДIАДЕХАРГА ХЬЕЖЖА

Нохч - ГIалгIайчен партийни организацешка дIахо дувцаш да перестройкахи парте кадрови политикахи йолча КПСС ЦК январски (1987 ш.) Пленума решеней хьакъехьа. Коммунисташа белгалдоах перестройка яра, мехка экономике а общественни вахаре а революционни хувцамаш дара КПСС ЦК апрельски (1985 ш.) Пленуме а XXVII съезде а белгалбаьккха никъ дег тIара къоабал а беш, къахьегамхоша хьаллоацаш хилар. Къахьегама коллективашка увттаеш а хIавзале чакхйоахаш а я халкъа боахам сихденна дегIакхувлара, оборудованех интенсивни пайда ийбара мероприятеш; кхаь сменагIа болх бара режимага йовлаш я дукха заводаш. Продукци дикагIа хилийтта гIерт.

Цунца цхьана кIезига дисац къоастаданза дешаш. Дуккха де дезаш да хIанзчул тIехьагIа партийни балха стили методаши эргаяхара, гласность, критикей самокритикей шерра дегIакхувлара. КПСС ЦК январски Пленума решенешка хьежжа къаьстта теркам тIабахийта беза кулгалду кадраш хьахаржаран уж дIа-са нийсъяран демократически формашта, перестройка дIадехарашка хьежжа царна кхетам балара.

КIоаргга чулоацам бола къамаьл хилар цу дерригнех самардийнахьа хиннача цхьайолча партийни комитетий пленумашка. КПСС Малгобекски горкома пленуме дувцача дешах доклад йир парте горкома хьалхарча секретара **Н. М. Моревас.**

Пленума балха юкъе дакъа лаьцар Нохч-ГаIлгIай АССР Лакхехьарча Совета Президиума председатела **Х. Х. Бокова.**

КПСС Ленински райкома пленуме доклад йир парте райкома хьалхарча секретара **Е. И. Пучкова.**

Пленума балха юкъе дакъа лаьцар КПСС обкома секретара **Е. В. Тумсоева.**

КПСС Заводской райкома пленум хиннай. Цига доклад яьй парте райкома хьалхарча секретара **В. М. Данилеца.**

Пленума балха юкъе дакъа лоацаш вар КПСС обкома организационно - партийни отдела заведующи **А. В. Шаршавых.**

КПСС Октябрьски райкома пленуме доклад йир райкома хьалхарча секретара **В. П. Шутина.**

Пленума балха юкъе дакъа лаьцар НГIАССР халкъа тIахьожама комитета председатела **П. Г. Кащеева.**

НОВ. П. Н. ГРОМОВНА НОХЧ-ГIАЛГIАЙ АССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТА ПРЕЗИДИУМА СИЙЛЕН ГРАМОТА ЯЛАРАХ ДОЛА

Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета Президиума

УКАЗ

Партийни органашка дукхача шерашка беркате болх барахи ваьча дийнахьа денз 50 шу дизарца дувзаденнеи Нохч - ГIалгIай Автономни Советски Социалистически Республика Лакхехьарча Совета Президиума Сийлен грамота лойла **Громов** Павел Николаевича — КПСС Нохч-ГIалгIай обкома Iилман дешара заведеней отдела заведующена.

Нохч - ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета Президиума председатель **Х. БОКОВ.**
Нохч - ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета Президиума секретарь **С. КОЖУХОВСКИЙ.**

г. Грозный,
1987 шера 6 мае.

НН. В. В. АРЕКЕЛЬЯНА, В. Г. БАГАНОВНА, Е. Н. НИКИФОРОВАНА НОХЧ-ГIАЛГIАЙ АССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТА ПРЕЗИДИУМА СИЙЛЕН ГРАМОТА ЯЛАРАХ ДОЛА

Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета Президиума

УКАЗ

Планаши социалистически декхараши кхоачашдеча лакха хьокхамаш гойтарахи общественни вахаре хьинаре дакъа лацарахи Нохч - ГIалгIай Автономни Советски Социалистически Республика Лакхехьарча Совета Президиума Сийлен грамота лойла:

Арекельян Валентин Владимировича — «Промавтоматика НПО «Промавтоматика» яхача Ерригсоюзни Iилма - тохкама проектни института отделене заведующена.

Баганов Валерий Григорьевича — «Промавтоматика» НПО опытни завода керттерча конструктора.

Никифорова Елена Николаевнана — «Промавтоматика» НПО «Промавтоматика» яхача Ерригсоюзни Iилматохкама проектни института № 13 йолча отдела лабораторе заведующена.

Нохч - ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета Президиума председатель **Х. БОКОВ.**
Нохч - ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета Президиума секретарь **С. КОЖУХОВСКИЙ.**

г. Грозный,
1987 шера 6 мае.

Болхлочун уйлаш

НИЙСА ДОАЦАР ЛА ЙИШ ЯЦ

Нохч – ГIалгIай гIишлон управленена чу мел йоагIача организацешта аьшкбетонни столярнии изделеш лоаттаеш я тха завод. Дикка ха я социалистически декхарех тхо лоархIа ца деш хьадоагIа. Иштта, укх шер дIабахача биъ бетта продукци маьхала яккхара задани 88 процент мара кхоачашъяьяц. ДоагIачул 60 эзар сом дукхагIа да продукци хьаеш дIадахар а.

Укх шера хьалхарча квартала шера тIаийцача социалистически декхарашка диллача дукхагIа йола пункташ кхоачаш ца еш йисай. Царех я металлопрокат, условени доагор кходелга мовхьаш тIадотташи Iодоассадеши вагонаш сайца даттa ха лоацъярах яраш.

МоллагIа дола кхоачамбоацар шийна кIал цхьа кIийле йоацаш хилац. ХIаьта малагIа бахьанаш да тха хьокхамаш селлара во хилара? Уж дукха а да. Цхьабакъда, керттера дар — наьха во йоакхо елга. Хьазцаргъя вай аз болх беш йола хьу чакхйоахеи дахчах хIамаш еш йолеи цех. ШовзткъалагIча шерашка хьалъяь из помещени, цхьаккха тайпара лостам боацаш, лерттIа салаIа моттиг йоацаш я. Душевойх-м аз дувца а дувцац. Болх беш яц вентиляци,Iалаьмате дукха да кулгашца де деза балхаш.

ДIа мел хьежача хьалтеха доахк перестройка яра, Iилма-технически прогресс сихъяра тIахьехаш дола лозунгаши плакаташи. Завода къахьегамхой-м цу тIахьехамаша дIадехараш кхоачашде гIерт. Цхьабакъда, духхьал гIулакх тоаде болхлой гIертарах хIама хургдац, кулгалхоша шоашкара доагIар ца дой. Цу хьакъехьа цхьа массал доаладергда аз. 1951 шера вера со хIанз айса къахьегача цехе. Цу хана хинна дукхагIа йола станокаш я оаха тахан а болх бераш. Тишъеннай уж. Цудухьа каст – каста йох. Пакха тха болх юкъагIа бувл. Из ца гуш бац тха кулгалхой, бакъда, тахан – кхоана яхаш ханаш ехкар мара цар деш новкъостал дац тхона.

ЧIоагIа воча хьале я К. Расумова, В. Комарова, В. Ермаковас болх бу станокаш. Оатхалаш шаьръеш дола урсаш аьрхIденнад цар, хадданза приводной тIехкараш теделу. Цкъарчоа лоадам боаца хIамаш хеталургда царех. Цхьабакъда, тха болх тIехьашка тетт цар. ТIаккха малагIча перестройках дувцаргда укхаза?

Кхо шу даьннад завода цхьайолча цехашта реконструкци ергъя я яхаш дувца. ХIаьта хIама дац. Цудухьа кIордадаьд Iокада.

Укх шера биъ бетта планах а лоархIадинзар тхо. ДIахо йодача хана къахьегама хьалаш тоа ца дой, оаха пайда эца оборудовани кердачунца ца хувце гIулакхаш бокъелгаьъа дагргда ала хIама дац.

Производствах дог ца лазаре, кхычахьа дикагIа алапи доагIача гIорг, ма варий укхаза. Куяга говзалаш шорта я са.

Тхачул дикагIа хьал дац завода кхыча цехашка а. Масала, шоллагIа йола аьшкбетонни цех. Из а хадданз тIехьаюсарех я. Укхазара оборудовани а тхачул дикагIа яц. ХIаьта болх тха цехо санна шин сменагIа бу аьшкбетонни изделеш хьаеча цехо а. Цхьабакъда, шиъ тайпара ба из. Нагахьа санна цхьа оборудовани ехача ергига цех саца езаш я. ХIана аьлча, цар болх шоайла бувзабенна ба. ДукхагIча даькъе оборудовани сеца латтара бахьан запасной оатхалаш ца хилар да. ХIаьта болх тха цехо санна шин сменагIа бу аьшкбетонни изделеш хьаеча цехо а. Цхьабакъда, шиъ тайпара ба из. Нагахьа санна цхьа оборудовани ехача ергига цех сеца латтара бахьан запасной оатхалаш ца хилар да. ХIаьта тха а цар а оборудовани тоаяра вIашагIъелла участок я завода. Бакъда, цо шин декхараш гIеттара эсала кхоачашду.

. Цхьаьна а да. Оаха шин сменагIа бу болх. ХIаьта цу участко цхьан сменагIа мара бац. ТIаккха шоллагIча сменах станокаш еха миттиг нийсъелча болх ца беш дагIа дезаш хул.

Заводо низашца дIадоалургдоаца кхоачамбоацараш дий?

Тхо къахьегам ца безаш халонех кхехкаш дац. НагахIа санна лерттIа балха хьалаш вIашгIехьдоахаре перестройка оча хьинаре дакъе лаца кийча да тхо. Бакъде, хIанз беча таппара болх бе кIордадаь.

Н. НИКУЛЬШИН,
Грозненски аьшкбетонни изделей завода бригадир, къахьегама ветеран.

Сийлахь-боккха Октябри Нохч-ГIалгIайчеи

ЦIЕ КОМАНДИР

ГIаьнара хозаш санна хет илле дешаш: «Сангала сийна цIи яьнача дийнахь, дегIа гIанха дашац вайх наьрчхойн делхача дийнахь, истанаш моарол ца хоадача дийнахь, ТIакъа-м хьоргдар-кх кIанатий хьинараш...».

Цар дагадоахийт хьанара зама хоарцарган, керда вахар тIадена ха, дагабоахийт вай таханара дин бахьан бирса къовсам лоаттабаьраш. Царех цаI ва лома майралца Советий IаьIдала моастагIех лийта революционер, комбриг Яндиев ЗаIам.

* * *

Из ваьъ 1892 шера Экажкъонгий-Юрта, миска боахкача ахархой дезале. Советий IаьIдала хьаьнашка цун кортамукъал бахьан болаш. Дукханеша шоай са дIаденнаш.

Деникински эскарашта бутув тIо керда хьаьвгIаш ца хедаш тха кхоашти лийтаб гIаьIа сийна цIи яьнача рома къоаной, кхалнах, бераш, лоаца аьлча, гервз бе долла мел могараш. Доагаш латтар юртара цIенош. Цхьаккха тIехьашка валащац.

Цу бирсача шерашка 1919 шера, 25 ноябре арадаьннача большевицки «Правдас» яздора: «ЦаI да шьира Деникина гIалгIай гIоратта могаргдац. Советий IаьIдал боарам боацаш дезаш да гIалгIай».

Экажкъонгий – Юрта цу шерашка делар Даьхен деза совгIат — ВЦИК-а грамота. Лоамаи республика ВЦИК член хиннача дезткъа шу даьннача Сапралнев Келара хьалха яздора:

«...Миска бахар гIалгIай. ХIаьта керда вахар дена хьаэттача цаI санна уж беррига а, наха духьала гIортаба, Советий IаьIдал лорада бахар. Дукха бар дешаш дола кIантий, цхьабакъда, Яндиев ЗаIам санна бараш лаха ала дар. Из дар вай майрачой денашкара цар керттера а.

Дин а шийна бевза болашь ду, халонаш хургйолчахь, цкъаравахаш, хьалхаш йийцар ва...

Орджоникидзе. Цун революционни сакхетам чIоагIбир къело, дукха везача веший валаро, эбаргвахна леларо, набахтено, тIема шераша, окопаш вагIаш уйлаш яро, цхьалха маса хила хьовш лоархI ши хуха. ТIехьагIа С. М. Кировца, Г. К. Орджоникидзеца, Н. Гикалоца, ГI. Ахриевца, Ю. Алборовца дотташ дIахьера ТIехьагIа тассаро.

Февральски революци. Яндиев ЗаIам австрийски фронте ва. ТIом дIабоалуча хана хиннар вац из, денал доала, кхычарна масал хила ховш лаьаш, «катало якхалла тIом бохаш», хьалхаш ва. Велакъежаш ладуге цо паччахьа эпсараша «котало якхалла тIом боха», лаьа дувцачунга. Сомадоалаш, бакъдолчох кхеташ доагIа эскар. Кастта митингаш хул. Бурмукази сахьийнит бахьан долаш ва хьанна ваьна Советий IаьIдал ва; Нах большевикашка а вац. Нах большевикаш доагIа. Из кхайхаш хьовш лаьа мукъан къахьегама Совета...

Еха доагIа хьалха Яндиев большевика вIаш хьовш хьаьлла хул. Шийна гIо хилар латтамаш доххаш кхоачаш деш революционни кхеташо а. Цо сахьил гIалгIай полк мандираш. Салташта дукхагIа за ЗаIам, цудухьа хорж Заамурски дошлой полка прапорщик Яндиев 41-ча Сибирски стрелкови полка командиралле салтий депутатий полковой комитета членаллие. Цеча командир шиъ полк Украйнаха ягар. Кьона Советски республика кхерамеча хьале яр. Украина германица дIадоалаш яр. Крыме доал деш бар моттигера буржуази националисташ.

ЗаIама бувзам лоаттабу укхазарча революционни уйлаш йолча матросашца, хьаьаш тосс цар организаци кулгалхочуца Твардовскеца.

Севастополера флот хьов цхьан бус. Артиллерийски залп. Из я З. Яндиева полк гIатта езаш хилара сигнал. Крымера лелхабаьд буржуазии националисташ. Севастополе Советий IаьIдал кхайкабаьд.

Цхьабакъда, моастагIий, Антанта кьонача республикийна садаьIа гIерташ хьувз. Лира къовсам латт. Полк Керче, Новороссийске гIолла тIехьашка йоал из.

Вирсача 1919 шера З. Яндиев Кавказе, хьамсарча дайх лаьтта кхоач. Укхаза а кхехкаш да вахар. ХIанз керттера моастагIа — чура контреволюци.

«Дерингаш а Деникина духьала къовсам лоаттабеча» — иштта да В. И. Ленина хьайкараш. Кавказе дахача кхамаша хьаллоац бахьанар. Нохчашкахьа йолча партизански отряда хьалха латт Н. Гикало. Цунца тIаьхьа боагIаш доттабу ЗаIамас.

В. И. Лени берг дилла ладувгIаш вар Кавказерча хамашца, теркал ца деш дIатаргIа тер Серго дехар а. Деникана бандаша доккха эшам дахча лоамарошта 2 миллион сом хьоадир.

Цхьа командира Яндиев ЗаIамас доаадечо йохьийт Нохчашкахьа Гикалога.

«Со йиш йоаш ва доброволчки арме фронт Iоха а ль, XI ЦIена Армех дIакхета. Аз сайца вугаргва 300 — 400 саг. Отряда цIи хургья — гIалгIай ХьаламIа цIеча партизанский отряд».

Кастта Н. Гикало цу гIулакх лаха раьза хилара жоп кхоачд. ДIайолала наступлени. Отряд араяол ноачий, гIалгIай лаьттара, З. Яндиева дошлой майра латаш хул Черешкахьа, Дагестане, Перекопе.

Подпольни революционни комитета заданегIа Баку водаш ЗаIам. Нигъ аттачарех бацар. ГурандIошкахьа дагадоацар хилар — Тифлиски контрреволюциони штабе нийсъелар цIе командира. Цо ший са латташ бар моастагIий. Цох лаца дарьхIар ЗаIамас.

— Со шо долча новкъосташ эшаш веных, — аьлар цо, — ТIом би патронаши герзи.

— Патронаши герзи тхо гIа дац, цхьабакъда, ахчанца новкъостал де аьттув ба, — аьлар цунга.

Шортта ахча а дахьаш вера З. Яндиев моттигера подпольни организаце штабе.

Цигара вахьна Баку вахар из. Укхаза вайзар ЗаIама А. И. Микоян. Цунца цхьана парте Кавказски краевой комитета аларах Астрахане вахар из. Дукха хьенаш ла езаш хилар новкъа, цхьабакъда, хьанар тIадилла декхар дизза кхоачашдир револючонераша.

Дукха ха ялале юха а Баку кхоач З. Яндиев. Цигара вахьна Дудаев Султанаца. Останено Григореца ГIалгIашкахь воагIа. Нигъ бу лоаман готтача такилгашка, кхерамеча моттигашка гIолла.

З. Яндиева кулгадеш чакхъяьхача операцех цаI я ца хьоайна йита йиш йоацар. Из я Порт-Петровск йоаккхача хана хиннар. Цига дакъа лоацаш 555 дошло вар. ЦIе партизански сихха атаке бахар. МоастагIашта тIахкача хана доацаш чов шъ узамаш деш улла саг вайра царна. ТIехьагIа гучаданар из большевик, Шебоков. Порт-Петровск ЦIапхо хана доацаш йолча юрта дIа а вахийта, дIахо нигъ бир вай дошлош.

ЦIаьхха, дагадоацаш яьча атакаш си тIара баьха кхерабир моастагIий. Герз Iокхувсаш, ца батар уж. Цхьайтта сахьат-даьнача хана город Порт-Петровск (хIанзара Махачкала) бандитех IоцIеньъяр. Кхо бIаь совгIа салте, дукха эсараш, массехк инарал карабоалавир, царна юкъе инарал Алиев а волаш. Цул тIехьа ЦIахьагIа Владикавказе юхаера отряд.

Кастта Яндиев командир хиннача отрядах гIалгIай кавалерийски полк йир, ЦIхьоалагIча дошлой корпуса дакъа хилар цох. ТIом бу деникинцаша, махновцаша, шкуровцашца, кхыча моастагIашца. Полк кхоач Азовски форда йисте, цигара — Украине. Къаьстта къизa тIом хул Перекопе.

Перекоп крепость яр. КIайчар чIоагIъяьр я, готашкахь кIоаг а баьнаш, карахалаш доахка саьрг техабар. ХIаьта цунна тIабода цаI ма доаца нигъ — Чонгарски тIий — тархашта лорадеш дар.

ЦIаьххача юкъа атакаш ярах хIама хилазар. Цу хана комбриг хиннача Яндиев ЗаIамас дехар дир тIий хьалаца юкъе ялар дехаш. Цун денал доаца командование из ду пурам делар цунна.

— Новкъостий, — аьлар шиъ бIошкна З. Яндиева,— вай контрреволюце фу кхаьдеш да. Тахан Чонгарски тIий хьалаца деза вай. Цунца тIехьашка, Перекоп ма тIий хьалаца деза вай. Эшаверга вай моастагIа. Цигара гIоргда вай мшаргашка вахарга, воаш дьаьча моттигашка.

Цхьабакъда шеко бIоар; «Деррингаш а доадергда, гаргарча наха дIадехна кажам а корадергда», цунца гIоргда вай. Доалура ма дешаш хьаллабар.

Бригада штурме якхаш. КIайчарна дага а дацар ниттаз сиха атака хургья, аьнча. ТIий тIехьашкахьа дисар, хIаьта бригада сихха дIахьалхашкахьа яхар. Перекоп хьаьккхар.

Цхьабакъда, духхьал котало лоатташ бригада ялар, хала кхоаш а тIерах. КIезига кхоаш дохьаш дагIи ахка бисанзар Украина аренашка, Кавказа лоамашка.

Даькено лакха мах бир ЦIеча командира З. Яндиева даьчун. Цунна елар шин ЦIеча Байракха орден — цу хана цаI мара ца хинна къоалаца ала Советски совгIат.

Наьрт санна хиннача Яндиев ЗаIамий гIулакх дайдаллац. Из дах вай хозача таханарча денкахьа, махка хулгаш латтача эргалонашка, шийн кьоногаш гIулш ца лучаш хеташ дег чу.

Б. ЧАХКИЕВ,
журналист.

«НОХЧ - ГIАЛГIАЙ АССР ЗАСЛУЖЕННИ ХУДОЖНИК», «НОХЧ-ГIАЛГIАЙ АССР ХАЛКЪА ХУДОЖНИК» ЯХА СИЙЛЕН ЦIЕРАШ ОТТАЯРАХ ДОЛА

НОХЧ-ГIАЛГIАЙ АССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТА ПРЕЗИДИУМА

УКАЗ

Нохч - ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета Президиумо сецам бу:

1. «Нохч - ГIалгIай АССР заслуженни художник», «Нохч-ГIалгIай АССР халкъа художник» яха сийлен цIераш оттас.

2. «Нохч - ГIалгIай АССР заслуженни художник», «Нохч - ГIалгIай АССР халкъа художник» яхача сийлен цIерех йола положени чIоагIде.

Нохч - ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета Президиума председатель Х. ВОКОВ.
Нохч - ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета Президиума секретарь С. КОЖУХОВСКИЙ.

г. Грозный,
1987 шера 6 мае.

«НОХЧ - ГIАЛГIАЙ АССР ХАЛКЪА ХУДОЖНИК» ЯХАЧА СИЙЛЕН ЦIЕРАХ ЙОЛА

ПОЛОЖЕНИ

1. «Нохч - ГIалгIай АССР халкъа художник» яха сийлен цIи лу Нохч - ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета Президиумо живописа, скульптура, графика, декоративно - прикладной искусство яхача произведенеш хьакхолла белгалбаьннача гIорбаьнача изобразительни искусства деятелашта.

2. «Нохч - ГIалгIай АССР халкъа художник» яха сийлен цIи лу Нохч - ГIалгIай АССР художникий Союза, Нохч - ГIалгIай АССР культура Министерства представлене.

Сийлен цIи ялара ходатайство е йиш я Нохч - ГIалгIай АССР Министрий Совета гIалахьашка халкъа депутатий районни, городской Советаша, цар исполнительни комитеташа, партийни, профсоюзни, кхыйолча общественни организацеша.

Министрий Совете дIачуяьйтача материалех лаьца культура болхлой профсоюза обкома заключени хила еза.

«Нохч - ГIалгIай АССР халкъа художник» яха сийлен цIи ялара Нохч-ГIалгIай АССР Министрий Совето ходатайство ю Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета Президиума хьалхашка.

3. «Нохч-ГIалгIай АССР халкъа художник» яха сийлен цIи еннача наха Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета Президиума грамотени оттадаьча образецах йола «Республика хьалхашка кадагIдаьннарех» яха наьхка аьтта оагIорахьа дедаю знак лу.

4. Сийлен цIи Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета Президиумо мара дIаяккха йиш йоацаш яц.

Нохч - ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета Президиума секретарь.
С. КОЖУХОВСКИЙ.

«НОХЧ - ГIАЛГIАЙ АССР ЗАСЛУЖЕННИ ХУДОЖНИК» ЯХАЧА СИЙЛЕН ЦIЕРАХ ЙОЛА

ПОЛОЖЕНИ

1. «Нохч-ГIалгIай АССР заслуженни художник» яха сийлен цIи лу Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета Президиумо йоккха художественни идейни а йоккха художественни а профессионализма болх балхаца советски изобразительни искусство дегIайоалара новкъостал деча, общественни вахаре хьинаре дакъа лоаца изобразительни, декоративно - прикладной, театрально - декорационни искусства деятелашта, халкъа художественни промыслай мастерашта.

2. «Нохч - ГIалгIай АССР заслуженни художник» яха сийлен цIи лу Нохч - ГIалгIай АССР художникий Союза, Нохч - ГIалгIай АССР культура Министерства представлене.

Сийлен цIи ялара ходатайство е йиш я Нохч - ГIалгIай АССР Министрий Совета хьалхашка халкъа депутатий районни, городской Советаша, цар исполнительни комитеташа, партийни, профсоюзни, кхыйолча общественни организацеша.

Министрий Совете дIачуяьйтача материалех лаьца культура болхлой профсоюза обкома заключени хила еза.

«Нохч - ГIалгIай АССР заслуженни художник» яха сийлен цIи ялара Нохч-ГIалгIай АССР Министрий Совета ходатайство ю Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета Президиума хьалхашка.

3. «Нохч-ГIалгIай АССР заслуженни художник» яха сийлен цIи еннача наха Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета Президиума грамотени оттадаьча образецах йола «Республика хьалхашка кадагIдаьннарех» яха наьхка аьтта оагIорахьа дедаю знак лу.

4. Сийлен цIи Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета Президиумо мара дIаяккха йиш йоацаш яц.

Нохч - ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета Президиума секретарь.
С. КОЖУХОВСКИЙ.

Биоагент кизга тховна кIалха

Ставропольски край. Кисловодски тепличин комбинате шоллагIча шера химикаташ юкъе ца а кхуллаш вар саш, томаташ, болгарски перец хьалкхуд. Комбинате хьаьай баьцовгIаш тепишаме биологически лораелга IалатормаI болхало малагIча хьалашка бах ха безам бац аьнна. Из еш йола лаьрхIа лабаратори. Укхаза хьаллеха са долла пайдано хамаш, ниттташа микроорганизмаш, е специалисташа оалаш ма хила биоагенташ. ДIадахача шера бахача нахага 4370 тонн баьцдараш дехкад. Царех пхелагIдола дакъа—планал тIех.

СУРТА ТIА: лаборантка Скрипникова Раисан (аьттехьа) Кулишова Валентинан биоагент хьалхьера процессаца хьожаш ба.

К. ТАРАСОВА сурт.
ТАСС фотохроника.

НАЬХА ЙОАКХО ДУКХАГIА Е

«Ермоловская» яхача птицефабрике В. И. Остроушенка болх беш йола дукха ха я. Цу безамеча, камаршеча болх беш йола тIера йолча кхьегамхочоа дика дагадоагIа шовзткъеи иттагIча шерашка предприяти мишта яр. Дувцилга а доацаш дукха хIамо хувцаденнад, цхьабакъда коммуниста, агитатора чIоагIа сагото ю диза дисарчун, юртхоша мел эшар а долаш, лаххача , овсаре къахьегаргдолаш.

Дош лу коммуниста, агитатора, оалхазараш леладеча В. И. Остроушенкона:

—Аз птицефабрике болх бу 32 шу даьннад. ДагадоагIа, оаха тхоай боахамах доккхал деш хинна ха. ХIаьта хьацал тIехьара 5—6 шу. Цу юкъа пхиъ директор, хувцаденнад. Эггара чIоагIагIа цецвоаккхар да керда директор хьатIа ма венгехь а керттера специалисташ а хувцалга. ХIаьта цар шоай аргIагIа цхьаьнацда дола хувцамаш лу технологе, балха процесс. Хоаш ма хиллара хIаране кулгалдара ший стиль ма йий. ХIалхо оалаш ма хиллара: керда нув кердача тайпара хьехк. Цхьабакъда берригта бала латт из массаза безача лостамах ца хьекхаш хиларах, хIаьта деррига хьоккамаш 2 укхазара хьадоагIа.

Сона хет цхьанна директора болхоло малагIча хьалашка бах ха безам бац аьнна. Цхьаболчар ала тарлу: цар дукха производственни гIулакхаш къестаде деза, пламний кхелашта сагота хила беза. ХIаьта сона хетачох из духхьал болхлошта тIабахьа, цирца дагадевза, дагардар дувца, царна доастарна хетала мара хIама дац.

Перестройка сихкача темпашца дIагIоргIйолаш хIара болхлочун сакхетама перестройка е, социально-бытови хьалаш йоакхо а еза. Сона дагадоагIаш птицефабрика болхлочоа квартира а енна хилар. Цхьан кулгалхочо (хIаьта тха юртта лесромхоз), ДОК, элеватор я) пIелг тIелгах техабаш бац тха юртара наьхьаш тоадара: дехача, бIехача шоссейни наьхьашь гIолла дIа-хьа ух тхо, тротуараш йоацаш да.

Тха директораш керттерча дахка кхычахьара хьабебахьа, городе бахаш ба, хIаьта цига деррига хьахьаш ма дий. Цу тайпара кулгалхой кIезига сагота хул тхоа мазьх я е хий да хьажа. из маьхх мишта хьаяь я хьажа? Хаьта из е бийда е дира хул, хетаргахьа, тха вахара гIулакхаш бокккха политически боарахIам болаш да.

Тхона тхоай коллективашна нагахьа мара бIаргагац тхоай партийни организаце секретарь. ХIаьта перестройка мишта а йиш я, нагахьа санна из нахаца вIашагI ветталуш а, цунна царна эшараш, дезараш да довзаш а хилча.

ДIадахача шера тха коллективо во болх бир зе а шера. Укх шера цхьоалагIча квартала планах лоархIадаьд тхо. Цхьабакъда, тха дукха резервеш я, хIаьта цу хьакъехьа деррига а цар ма хулар, хIара балха моттиге оперативно болх бе йоалаьдилтар. ТIаккха тха гIулакхаш а дикагIча оагIорахьа тоа а лущ дIагIоргда.

Н. РАИСОВА.

ПЕРЕСТРОЙКА: ФУД НОВКЪДАР

ХIана дIаваьккхар мастер?

Оалаш да, во дар кога кIал доалл. Сагага хаьтта дагIац из. ХIаьта а цхьадола хатар вай бехках, вай ледарло хилийтарах хулаш да. Цу тайпара хIама да Грознерча цхьан улица тIа массехк шу хьалха нийсденнар.

Вайна юкъе яхача хана город оагаеш чIоагIа тата даьлар. Хиннар фуд ха ховш сахьбахна наха вайзалучча Сунженски улицагIа даьгIача цIенох цIа (№ 167) доацаш дар. Зе даьдар гонахьа дагIараш а. Фу дар хиннар?

Атта дац цох хIанз дувца, из юха кердадахкха. Воарам боацаш дукха во дар нахага кхаьчар. Могаш, маьрша Iобийцача дезалах Iурра виъ саг воацаш вар, шиннена хала човнаш яьр. ХIаьта а цох дувцаш лаьац, хIана аьлча, дIахо додар цунца дувзаденна да. Тахан а тIехь наха хет мишта нийсденнад из, дIахо йодаш хана цу хилийтара «Грозгоргазо» фу ду?

Цу хоаш хиннa хIама дий из? Дац, Сунженски улицагIа газ экхкалехьа 11 бутт хьалха, 1981 шера 11-ча августа, «Грозгоргаз» цу хана центральни аварийно-диспетчерски служба начальник хиннача Ш. Плиева шоай начальникашка. КалайтдIовиа дагахоа хьахьаш лорта. «Грозгоргазо» эксплуатаци лаьттан кIал гIолла йода газопровод дIахо эксплуатаци яра кхераме я. Из кхетаман дола хьахьоаьх укхаза газ тIа балхашца лаьрха а хиннад (хьалха а цунна укхаза кхачаш бохьи цо)...

ХIана дIаваьккхар мастер? Наьх цIий хила хатар хилча, бакъахьа, дар хилар йола газопровод лаьттан кIал а хIанз гоната хулла мамаш дIа хьаьлIа а хьаьй, хадданза кхоач а...

Специалисто дувцар дIахьагзар управлене кулгалхоша. Керттера инженер Б. Гуденко...

Письмон лерагIа

дарах даьна зулам да из.

Уж бехке ба е бац, яхаш дукха дийцац. ТIехьара Iадам а оттабеш, ший дош вахнад халкъа судо а партийни органашка а — бехке ба. Уголовни бехкто хаме а, партера дIабахбахаш цо-ча а эсараш чIоагIа...

ХIанз мукъагIа деррига а шийе моттиге дIаттад, кхы йий фу дувцаргда аьнна хета йиш я. Халахете а, цу тIа чакхделаш из истори.

ХIанз дувцар бехк болчарна даь тIаьзар кIезига е дукха хетилгах дац, керттера дар — хиннача е сеза дIайодаш эшна хIама латтар. «Грозгоргаз» ЭПУ кулгалхошта. Из иштта дола хьаьхьош хатар хинначул тIехьахьа бахача хьакха кхераме лаьчашта урамаш дагарде а эш а...

Масалла, дIаьхьал Плиева ядайтина хIама дац цар. Масалла, шоай сагIа хиларах чIоагIаш...

лехьеи герметизаци е еза лаьттан кIаларча инженерни коммуникацешта. Цул соолIа тайпара йолча гIулакхашта тIа кхача а ма дий, вIашагIа кхоллаш бахьана дIахо йодаш...

Корзаыгь бахьача наха лоацаша хана 9 эзар гергга шуро яьккхар. ДукхагIчар техника бир из болх. ХIаьта из цхьаккха лича а де хIама йиш йоацаш дацар, хIаьта аьлча техника болх беш хилча изолаци бохо а ца йоацаш хIама дац. Суненски лаьттар...

Приборни методаца хьажаьр изоляци мишта я. Технологически надзора а лаьттан кIал металлага хьовш йолча газопроводаш чакхъяьхар из мерроприяти.

ТIаккха а IеваIанзар хергхамзле IалашгIарах жоп дала дезаш вола Ш. Плиев оарц дIа даьккхача. Моттигерча партийни а советски а органашка шийна хетар хатI а дIадех, кхьахиташ доттарш ба. Юха а нарушенеш цу, Iоехкаш а хьовш лаьтташ, эксплуатаци ех а, из цу...

ДIайдар «Грозгоргаз» ЭПУ даьлх пу партийни хьакхаалашта хьаьхашта...

Дар дадьший «Грозгоргаза» ма дIахьайза. Шийна хеташ чIоагIIа бола цо дехар. Мадарра аьлча, зулама бода никъ шийна бIаргагIа бар, вай из хьашт дар цунна хIама кьайлар, йиш йолча командыа ду командира лелар. ДIаьтталаш экспертар а хьовш эксплуатацеца дIаэхьа а мотти...

Суна хетарехьа, «ЭПУ» хьакхаьбна нийслац кхорасел лаьрха дIаьахьар, цул тIехьа а хIама а меж хьаь дола...

Масала, 1984 шера, болабелар Орджоникидзе цIерагIча проспекта тIара Чичерина улицагIа хьа а еш, Идрисова улица тIа кхачалца газопровод дIахьа а. Из хьаьб йиначул тIехьа газопровод эксплуатаце дIалара духьала вахлар технадзора мастер Ш. Плиевас. Массехказза хьалхадахкхача а приборни методаца тIакхача тигхазар изоляци мишта я. «Подземметаллозащита» вIашаг а хьежавахар болх цIена баьбий. ЦIенхаштта кхоачамбоацараш хиларах а йолча шуна паспорта тIа кхозза отметка ю мастера. ХIаьта а, «Грозгоргаз» кертерча инженера В. Захарова тIехь дIайохьаш кулг а язди, эксплуатаце дIалу из газопровод.

Нарушенеш йолаш лаьттан кIал газопроводаш IочуйIа кхыи а дукхха моттигаш я — Хмельницки, Каменщикий, Пролетарски улицашка, кхычахьа. Технадзора мастер оарцагIваьнна газ цIенхаштта кхоачамбоацараш дIадаккхар. Из дика хьанала а хиннад. Цо тIехьа кхетаба а дика кхоачамбоаца мастерш, а эксплуатаце Iалавахаш...

ТIехьа хиннар хIамаш лаца баркал алазар. ДIахо долча хана из а цу ла... а долча мастер бахлара дIавахала лаьрхIар.

«Грозгоргазе» доаллар ше ма дарра хьаьлхьаш документ да объединене ПТО начальника Т. Бычковас 1986 шера 25-ча феврале яздаь доаккхар да. «Чеченгтаз» производственни объединене гучахоахк боху бу Ш. Плиева яздаь докуметаш хьакхоачадаь ца дIахьа дадIа вахийта. Хинна хIамий газ хIама деш паспорта йоацаш язди... бу балхачунна кхаьчача 92877 квартирах, бокъо йоаш газопроводашта 1094 квартира чу, кхоача газ — 103 квартира чу.

Исполнительно - техническини документаци доацаш я 397 квартирен 66,7 километр газопроводаш. ...Заводской района службас де ду газ бокъо йоацаш газ чуйиллараш гучабахара, гачигIа...

Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета Президиуме

НГI АССР Лакхехьарча Совета Президиума аргIанара заседани хиннай. Цига йийца а йийца къоабалъяьй, «Къахьеганза йола доходаш ярца Нохч - ГIалгIай АССР-е лоаттабу къовсам чIоагIбарах» долча СССР Лакхехьарча Совета Президиума Указах пайда эцара практиках» йола СССР Лакхехьарча Совета чуйоагIача Совета Союзен Къаман Советен законодательни предложеней Комиссей решенеш кхоачашъяра тIалеста чакхйоахаш йола мероприятеш. Цу дешах бола хоам бир Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета Президиума Председатела Х. Х. Бокова. Президиумо дииза даргдоацаш да, аьнна тIаийцад республика халкъа депутатий Лакхехьарчен моттигерчен Советий сессешка «Къахьеганза йола доходаш ярца лоаттабу къовсам чIоагIбара де дезарех» долча СССР Лакхехьарча Совета Президиума Указах пайда ийбара практика дIахо а тоаяра хьакъехьарча советски боахамен органий декхарашка хьожилга.

Президиума заседане хьежар «КПСС XXVII съезда решенешка хьежжа социально - экономически дегIаахар сихдара тIехьара халкъа депутатий Советий лоархIам дIахо айбаран цар бехктокхам лакхбаран де дезарий хьакъехьа» болча 1986 шера 25 июле арабаьннача КПСС ЦК, СССР Лакхехьарча Совета Президиума, СССР Министрий Совета соцамга хьежжа шоаш беча балха стили методаши эргаяхара Надтеречни района халкъа депутатий Советий балхах» долча дешага.

Белгалдаькхад, районни партийни организаце кулгал а деш, района халкъа депутатий Советаша шоай балха стили методаши эргаяхара, района хьалхашка латта социально - экономически декхараш кхоачашдара шоашта еннача полномочеех бизагIа пайда ийбар духьа де доагIар деш хилар.

Цунца цхьана, цу деша хьакъехьа тIанйцача соцам тIа хьалхадоах Надтеречни района халкъа депутатий Советий а цун органий а балха стили методаши хIанз а бизача боараме яц КПСС XXVII съезда установкашка, КПСС ЦК, СССР Лакхехьарча Совета Президиума, СССР Министрий Совета соцамо дIадехарашка хьежжа, яхаш. БоагIача тайпара пайда ийбац цар экономиканен социально - культурни гIишлошъяран кулгалдара йолча бокъонех, деха ма деззара цIенхашта хьадехац боахама кадрашкара дерригача хьокхамех йола паччахьалкхен план кхоачашъелга Iалашдар, Дукххача совхозашка эсала юкъеккхувл хозрасчети бригадни подряди. Эшшача тайпара районе хIанз а дегIайоалаяьяц гIулакхаш дара сфера. Наха бытовой гIулакхаш дара боарам хIанз а лоха ба, цхьайолча юрташка бахача наха дукха претензеш я коммунальни боахама службашка, къаьстта дукха ю уж нах бахача моттигашка хин Iалашо ечен наькъаш дехкачен службашка.

Юртий Советий сессешка хIанз а лакха дац депутатий хьинар, дувцача дешайн решеней проектийн хьакъехьа хаьдда предложенеши критически замечанеши кIезига ю къамаьл дераша. Критика керттерча даькъе лакхера Iою. Дукха моттигаш я решеней чулоацам хаьдда а боацаш, исполнителаш малашба, декхараш кхоачашдара ханаш малагIаш я белгал ца йоахаш.

Халкъа депутатий районни а цхьайолча юртий а Советий исполкомаша кIезига терко ю массазарча комиссей балха координаци яра, боахама а социально - культурни а даькъе район дегIайоалаяра дешаш къестадеча цар лоархIам лакхбара. Депутатий хьинар айдара эсала пайда ийбу производственнии территориальнии депутатски группай таронех.

Парте XXVII съезда, КПСС ЦК январски (1987 ш.) Пленума установкашка хьежжа Надтеречни района халкъа депутатий Советаш, цар исполкомаш Президиумо декхарийла яьй боахамен социально - культурнии гIишлошъелга кулгалдара балха тIара стиль овлангара дenз хувцилга Iалашдеш дола кхы тIа а эша гIулакхаш районе де, аьнна.

Президиум иштта хьежай «Эксперимента хьале дукха мандатни хоржамий округашка гIолла Шалински района халкъа депутатий Советашкен районни халкъа суда халкъа судахойн харжара кийчо яра леламах» яхача дешага.

Белгалдаькхад, района халкъа депутатий Советашкен районни халкъа судеи хоржамаш дарца ювзаенна ерригa мероприятеш оттаяьча ханашка чакхйоахилга.

Района Советашка хоржамаш дара вIашагIъеллай 42 хоржама участоки 239 хоржама округи, цу даькъе кхаьмандатни — 83, йиъмандатни — 48, пхемандатни — 89, ялхмандатни — 7, ворхIмандатни — 10, цхьамандатни — 2 округ а йолаш. Района халкъа депутатий Советашка хоржаргва 1000 депутат. Цул совгIа харжа лерхI 254 резервни депутат а.

Массазара хIана дац, аьна гIулакх а хинна дIаэттад депутаталла кандидаташ оттабара къахьегама коллетивашка собранеш еча хана хIара депутатски мандата лаьрхIа массехк кандидатура ювцилга. Цунца цхьана Шалински райисполкома теркам тIаэзаб Президиумо хоржамашта хьалхара цхьайола мероприятеш чакхйоахача дувлийташ долча кхоачамбоацараштa.

Районе боагIача боараме дIаболабаьбац дукхамандатни хоржама округашка гIолла халкъа депутатий Советашка хоржамаш деча хана чакхйоаккхаргйолча эксперимента маIан а чулоацам а наха шерра дIабовзийтара болх. Депутаталла кандидаташ оттабеча хана даим а яхар санна Iалашдац ювца белгалъяьхача кандидатурех дувцаш бараш гIулакхаца, хьинаре дакъа лоацаш хилара гIулакх.

Хоржамашта кийчо ярца бувзабенна шоай болх геттара эсала эргабоах района культурно - просветительни учрежденеша.

Президиумо декхарийла яьй Шалински райисполком хоржамашта хьалхара мероприятеш чакхйоахача дувлийта кхоачамбоацараш дIадахара.

Лакхехьарча Совета Президиум хьежай «Къахьегама ветеран» яха медаль къахьегамхошта ялара а цун учет яра а хьал Старопромысловски районе мишта латт, чIоагIъяьй «Нохч - ГIалгIай АССР кхалнаьха Советех (женсоветех) йола Положени, дийца а дийца тIаийцад цхьадолча кхыча дешаех дола соцамаш.

МИШТА КХОАЧАШДУ ДЕКХАРАШ

БIубенна къахьег

Шийтталагiча пятилетка шоллагIча шера планал совгIа 200 центнер шуреи 50 центнер дулхи дохка, планагIа яккха йоагIар 2250 йолаш хIара Iаттагара 2300 килограмм шура яккха социалистически декхараш тIаийцад Назрановски района «Экажевский» совхоза хьайбаш леладераша. Фу ду цар уж кхоачашдара?

Карарча шера цхьоалагIча квартале шоай низ дIакхоачар даьд доярkaша, скотникаша, специалисташа шоай таронех ма могга пайда а эцаш, хьайбаш диза долаш Iангара дахара, цар продукташ яхареи йохкареи планаш тIехкхоачашъяра. ПланагIа дIаяла йоагIар 146 тонн йолаш паччахьалкхенга шура ехкай 185 тонн, хIаьта дулх планал совгIа 11 тонн долаш, 51 тонн. ХIара кхоабача Iаттагара 609 килограмм шура яьккхай. ДIадахача шера кхаь бетта цига яьха хиннача хьайбай продукташца нийсйича, укх шера цу юкъа яьхараш дикка дукхагIа я.

Толамаш даха аьттув боал укх тIеххьарча шерашка совхоза кулгалхоша партийни профсоюзнии организацеша фермай болх тоабара, доакъара база чIоагIъяра, коллективни подряд юкъе а йоалаяь болхлоша хьинаре къахьегаргдола хьалаш вIаштIехьдахарах.

Механизаци юкъе а йоалаеш, цехови хьисапе доахан леладара эша корпусаш, бешкарташ, доакъар кийчду цехаш хьалъяьй. Цу прогрессивни методагIа хьайбаш леладе баьнначул тIехьагIа къаьстта дукхагIа хилар хIара кхоабача Iаттагара йоаккха шура. ДIадахача шера 2481 килограмм яьккхай цига. ЛурчогIа яьккхачунца нийсйича 20 процент дукхагIа хинна Iац из.

ХIаьта къаьстта боккха теркам тIабохийт доакъара база чIоагIъяра. ДукхагIа хулийт люцерна, рапс, рейграс, хьажкIаш, кхы тайпа хьаьна доакъар луш йола культураш тIайола кхаш.

Доакъара а ялата а культураш хьалкхееш хул коллективни подрядагIа къахьегаш йола бригадаши звеньяши. Царна кулгалде оттабу йоккха балха опыт караерзаяь бола механизатораш: Къахьегама Цlеча Байракха орден лелаеш вола Гайтов Татархан, Точиев Муса, Нальгиев Осман, кхыбараш.

ЧIоагIа йокъал латташ ахка хиннадале а интенсивни технологи юкъейоалаярах, органически минеральнии удобренеех, гербицидех ма боагIара пайда эцарах, агротехнически бокъонаша дIа ма деххара шоай хан-ханнахьа кхашкара балхаш чакхдахарах механизаторий низ дIакхаьчар доакъара а ялата а лаьрхIа дIа мел йийна культураш дика хьувкъае.

Механизатораша шоай декхари бехктокхами кхета а беш цIенхаштта къахьегарах шортта йол, силос, ча, концентрированни доакъар Iалашде аьттув баьлар. ХIаьта кийчдаь дерригa доакъар шийн ханнахьа хьатIа а дена фермай коашка дIа а оттадир. Из йоакхо ярах хIанз укх деношка саготде ца дезаш кхоачам хиллал гIожен мошен доакъар а долаш диза долаш Iангара доах совхоза шинна а фермера доахан.

Доакъарен ялатен культураш хьалкхееча, гIожен мошен доакъар кийчдеча къаьстта хьинаре къахьийгад лакхе цIераш яьхачарел совгIа Евлоев Хьамзата, Евлоев Бахьаудина, Гайтов ТIахIира, Евлоев Ювсапа, Шанхоев Iалихана, Баркинхоев Тухана, Евлоев Ювнаса, Точиев Бекхана, Костоев Йоакъапа, Арапиев Салмана, Бацаев Бекхана, кхыбараша.

Совхоза механизатораша дIаяхача гурахьеи укх шера март бетта деношкен массехк бIаь гектара тIа тайп - тайпара доакъара культураш дIайийнай. Iангара даьннача шоай хьайбашта май бетта денз дIахо йодача хана шортта моша доакъар лоаттаде йиш хургйолаш.

Цхьа килограмм хиллал дола доакъар дитац фермашка пайда ца эцаш. Из хьайбашта тел дикагIа дуаргдолча тайпара цехашка кийч а деш. Совхоза № 1 йолча ферме болх беш я концентратех кхы тайпа хIамаш а етташ коача худар кийчдер. Дийнахьа массехк тонн лу цо. ХIаьта № 2 йолча фермерча йоккхача цехе силос, ча, свеклаш, концентраташ, кхы тайпа микрохIамаш вIашагI а эеш юкъера лаьрхIача дийнахьа 25 тонн чаме доакъар ду. Из юхе хIама ца юташ дIа а дуъ хьайбаша.

Цу шинна а цехага хадданза болх байт Нальгиев Висангире кулгалдеча звеноцарча доакъар кийчдеш болча механизатораша: Торшхоев Iумара, Нальгиев Микаила, Точиев Даланбика.

Хьайбаша ма молла барда хулийт совхозе. Бесланера из Iонхухьаш ба Т-150 яха трактораш лехкаш бола механизатораш Албогачиев Iиса, Хидриев Руслан, Битяев Таймураз. Цар а хьинаре къахьег шоай хьайбаш толаме Iангара даха гIерташ.

Лазараш деттадолийташ хьайбаш тIера ца дувлийтара, шоай хан-ханнахьа доаханна искусственни осеменени яра кхы тIа де деза зооветеринарни гIулакхаш дара йоакхо еш ба совхоза специалисташ. Цудухьа хьалха санна дукха дац укх тIехьарча шерашка цамогаш а хинна тIерадаьнна хьайбаш. Дукха дац Iаьхара дисараш а.

ЦIенхаштта лард еллай дулх дохкара план ханал хьалха кхоачашъяра а. ЛаьрххIа чу а оттадаь шоай цехашка кийчдаь доакъар а телаш интенсивно кхоабаш латт дулха дола хьайбаш. Царна Iуналдеш я коллективни подрядагIа къахьегаш йола Сулиманов Руслана кулгалду виъ саг чувода звено. Юкъера лаьрхIача дийнахьа 700 грамм дозал IотIадеттадолийт цар хIара бежана, планагIа кхета доагIар 500 грамм долаш.

Толамаш доахаш къахьег детташ дола доахан леладеш болча скотникаша а. Царна юкъе къаьстта белгалбаьнаб Сагиев Мухарбики Магомадов Ахьмади. ЦхьоалагIча квартале Сагиева Iуналдеча Iулацарча хIара Iаттагара 673 килограмм шура яьккхай, хIаьта Магомадова доалдеча — 617 килограмм.

Цхьаккха а тайпара бехк боаккхилга йоацаш шоай декхараш дизза кхоачашдеш хьабоагIа Iаьсий леладеш бола Бекова Марем, Картоева Нина, кхыбараш. ХIара Iаьсана дийнахьа 400 грамм дозал IотIадеттадолийт цар, планагIа хила доагIар 350 грамм долаш.

Сийлахь - боккхача Октября 70 шу дуза цIей докхийча къахьегама совгIаташца дездара шоашта юкъе шерра социалистически яхь а йоаржаяь болх беш ба шинна а фермера дояркаш. ХIаьта къахьегама овсарле лакха йолаш болх баьб цхьоалагIча квартале Сурхоева ХIажара, Лорсанова Айзана, Терхоева Зулайс, Картоева Субара, Дарсигова Фатимас, кхыбараша. Кхаь бетта хIара ше хьожача Iаттагара 1039 килограмм шура яьккхай Сурхоевас. Цо тешаме лард еллай укх шера из хьокхам 5 эзар килограммага дIакхоачабара. Шоай планаш дикка тIехкхоачашъяьй вокх дояркаша. Уж а таро йолаш ба карарча шера хIара Iаттагара 4—4,5 эзар килограмм шура яккха.

С. АУШЕВ.

«Погнос» ОРС-а № 21 йолча комиссионни тика чу болх бе Стахнева ера 16 шу хьалха. 1979 шера тIехдика дешаш чакхъяьккхар Советски торговле техникум. Хьалха болх бир кассир йолаш, тIаккха — продавец, товаровед, заведующи.

Отзывий книжка тIа дIаяздаь дукха баркалаш да. Ер да царех цаI: «Каст-каста нийслора сона укх тика чу хIамаш дIачуяла езаш. Массехана хоалора сона продавеций теркам, цар йоакхо. Къаьстта баркал ала лов Л. Стахневана». (А. Лихолетова). Цу тайпара йоазонаш итташ да.

ЙоагIаш лелаю Л. Стахневас «Социалистически яхье котало яьккхар» яха знак.

СУРТА ТIА: Л. Стахнева.
Г. КУРИЛЕНКО сурт.

Дикача нахах

ДЕЗАШ КАРАЛАЬЦА ГIУЛАКХ

ЗIамига волча хана денз цхьан говзала тIакхувш цунна безам тIабодаш хул цхьавола саг. Шийн тайпара езалу цунна из. ДукхагIча даькъе тIехьагIо, вокха ме хул цу говзалца дувз цо шийн дIахора дерригa вахар.

Иштта хилар из Магомадова Румане вахаре а. Шийна дага мел доагIача хана хIамаш тегара тIера йолаш хьаенай из. Школе деша ягIача хана цунна дукхагIа еза урокаш барзкъаш доахен хIамаш теген Iомалураш яр. ХIамаш тегача машинкаца болх бе ховра Руманена шийн кхойтта шу даьлча денз.

Цунна-м цу хана а могар чоалхане доаца, нанас ло баькха хьаденна барзкъа тега. Наггахьа аьттув ца боалаш моттиг нийсъелча йоккхагIа йола йиша, нана оарцагIйоалар. Цар хадданза хьалхадоахар барзкъа мишта тега деза. Цудухьа тамаш а яцар школа чакхъяьккхара хетаяьча школе хиннача сайрийна ше тийга ноч а тIаювхаш Румани хиналга.

Толамца чакхъяьккхар Магомадовас юкъера школа. ДIахорча вахара уйла е езаш яцар йоI. Къахьегама никъ хержа дукха ха яр.

Грозненски швейни производственни объединене цхьоалагIча цехе хIамаш тегачун ученица йолаш дIайолаелар из болх бе.

Безамца тIанйцар из цеха коллективо. Хьехамча а тIачIоагIйир — Асхабова Айза. Цул тIехьагIа доттагIал тоссаделар царна юкъе, хIанз а ше хьехамча хинначул тIехьагIа а хаьдадац царна юкъера доттагIлен бувзамаш.

— ЦIаккха дицлургдац сона Айзас сайна бокъонца говзанч хилара даь новкъостал, — йоах Магомадовас. — Цехе балха йоагIача хана сона моттар барзкъаш тегачун говзал йизза сайна ховш санна. Бакъда, болх бе йолаеннача дийннахье а гучадаьлар сона ховш дар мел кIезига да, визза специалист хила мел къахьега деза. Цхьайолча хана кхыметтел шек ювлаш моттигаш а нийслора — нийса бий-хьогI аз хержа къахьегама никъ, аьле. Са шекоташ дIайоахар балха йоккха опыт йолча новкъосташа, къаьстта а хьехамча хиннача Асхабовас. ХIанз-м цехе дукха ба аз хьехамчал леладаь мехкарий Ибрагимова Роза, Берсанукаева Айза, Умаева Зайнап, кхыбараш, берригне-м цIераш яьха а варгвац.

Дукха ха йоацаш училише яьккха мехкарий а ба Магомадовас хIанз новкъостал дераш.

— Каст - каста цхьацца хIама хатта боагIа уж тIаккха дIа ца хьийхача йиш мичай, хIама хара тIакхувш хилар ма дий эггара хьалха сага говзал езаялара дола тешал. Из дерригa дIадаькхача а цхьан хана сайна деш хинна гIо дагадехача хIаьта а...

Дукха ха яккханзар Румане ученица йолаш. Цхьа-ши бутт боаллаше хьалхарча разрядах экзамен дIаелар, цул тIехьагIа ялх бутт баьлча — шоллагIча разряда. ХIанз кхоалагIча разрядах къахьегаш я. ДукхагIа мел йола балха операцеш йизза караерзаяьй Магомадовас. Цехерча моллагIча оборудоване тIа болх бе хов цунна. Цу гIулакхо чIогIа гIо ду моллагIа саг цамогаш цIагIа висача цун моттиг хьа а лаьца болх бе ховш хиларо.

Шийн балха нормаш хадданза тIеххкоачашъю Румане. Нагахьа смена дIайодац цо 120—130 процент норма кхоачаш ца еш. Цхьабакъда, цун балха тIа а нийслу цхьацца бахьанех декхараш дизза кхоачаш ца деш моттигаш. Из хул ерригa а участок планови заданех тIехьаюсаш хилча.

Белгалдаккха дезаш да Румане къахьегаш йола шоллагIа участок хьалхагIа цехе дикагIчарех лоархIаш хинналга. ТIехьагIа талха доладелар хьокхамаш: «астагIа лелха» йолаелар дисциплина, кхы тайпа дукха кхоачамбоацараш нийслора. Производстве хьалхалаттар хиларах тарра, цу дерригне сатем боабора Магомадовай. Цул совгIа из цеха комсомольски организаце секретарь яр.

— Новкъа хул сона чIоагIа хьалха латта производственник хиларах тарра, хьай участок тIехьаюсачар хьалъяккха магац хьона аьлча, — яхаш дувц Магомадовас. — ХIаьта собранешка а бувц оаха дисциплина телхаераш, царна административни хьесапе таIазар а ду доагтIача бесса. Бакъда деша овла сога хаьттача цунах латтац. ХIана аьлча, шоай болх дукха а безаш цунца ка а йоалаш бола нах участке кIезига бац. Эшар фуд аьлча, цар балха лостам бала, къахьегам вIаштIехьбаккха ховш бола нах ба эшараш. ТIаккха тхо долча фуд? Аз укхаза болх беча 5 шера иттех мастери иззал бригадири хувцавеннав участке. Укх деношка хьалха тха участке бригадир хинна Соболева Раиса Яковлевна юхаенай болх бе. Сона йовзаш я из, бакъда йIаьхий къахьегама опыт йолча хIамаш тегараша чIоагIа дика болхлои башха организатори я оал цох. ЧIоагIа ловра из санна бола нах дукхагIа хилар. Цул совгIа уллув башха - дина участок а хилча, масал эца моттиг ма йий. Аз ювцар йиъагIа йола участок я, хьалхагIа тIехьаюсаш хиннай, из, Шамсаева санна йола къахьегама ветеран кулгалде эттачул тIехьагIа ерригача объединене а дикагIа йолчарех лоархIаш я.

Участка болх тоабаларга чIоагIа цо догдоахилга хоалу Магомадовайга ладувгIаш, хIаьта йиъагIча участках цо доккхал делга а гуш да. Из-м кхетадеш а ма дий ерригача цехе къахьегача нахах доккхагIа дола дакъа кагирхойн комсомольцаши ма бий.

Ше объединене къахьегача 5 шерах диъ шу цеха комсомольски организацена керте латташ хьа ма енайий Румани. ХIаьта шийн юкъарча декхарех из дика лоархIаелга тешал деш да ер масал. Укх шера из хиннай районни, городской, областной комсомольски конференцей делегат. Дуккха а совгIаташ тийннад цун хьаьнала къахьегам белгалбоаккхаш. «Шийн профессех дикагIа яр» яхи цIи лелаю цо.

Кастта къона кадраш тIакхетаргья цеха. Уж ба номер 26 йола технически училища яьккха мехкарий. ТIаккха кхы а дукхагIа декхараш тIадувшаргда хьехамча йолча Магомадовайна.

О. ЕВДОКИМОВА.

Доазол дехьара

ДЕГА СОВГIАТ

Текстильщицай городе Лодзе оттадеш да цхьа моллагIа доаца памятник — наьна - польска унахцIенон Центр.

Мишта аргда польски ноаношта халкъо шийна даьча доллача хIаман духьа доагIа баркал? Цунна дола жоп делар 1982 шера аьхки: кхалнаьха организацей викалашца вIашагIкхийттача хана Войцех Ярузельске къамаьл дир иштта дола памятник хьалдарах йола инициатива а оттаеш. Дуккхача наха шерра хьаллаьцар инициатива.

Гой тахан Лодзе «Гурны» яхача Къулбехьен районе 25 гектар лоацача гIишлон майдане хьалъеш латт хургйолча Центра 13 корпус.

— Массанахьа кхехкаш ба болх, — йоах цу гIишлон кулгалхо волча Хендрик Анджеевске. — ХьатIайоагIача бIаьсти хьалхара пациенташ медикаша тIаэцаргболаш октябрь бетта объекташ дIаяла гIерт тхо. Кхо шу а даьннад кийчъю. Масала, медсестраш арахеца кхы тIа ши училище хьайийллай. ЕрригачаПольшера лораша язду тхога укхаза болх бе безам ба, яхаш. ХIара гучаваьнначунга хьожаргда, штата юкъегIоргба дикагIбола специалисташ.

Памятник кулгашца даьца Iеш, поляккий дегаца а хьалдеш да ала мегаргда. Дуккхача наха шоаш а коллективаша — эскара доакъоша, йоккхийча промышленни предприятеша, кагирхой организацеша, къахьегача шоай лоIамеча отрядаша а дакъа лоац. Хьаухийташ йола средстваш дукхагIча даькъе кхы тIа продукци арахецара е лаьрххIа вIаштIехьдаьха даьча культурно-спортивни гIулакхий чотагIа яьха я. Къахьегаш дакъа лаьцараштa юкъе яр ахканара каникулаш йолча хана вахар вIаши довзийтара тIагIолла ПНР-е салоIаш хиннача советски кагирхой группаш а. СовгIаташта юкъе я советски производства бархI специализированни медицински аппарат а. Уж хьаеннай Познане медицински аппаратура «Сальмед» яхача дунен халкъашта юкъерча ярмарке хьокхаш хиннпачул тIехьагIа в/о «Медэксперто».

Наьна - польска унахцIенон Центре болх беш хургья донорски станци. Цун таро хургья 3 эзар литр гаргта долча цIийна переливани е. ХIанз а йолаш яц из, бакъда кхо шу хьалха Балхатовски мора кIор боаккхача шахтерча Польски ЦIеча ЖIарга сийлен донорий Клубо аьннад больницана — памятника цIен банк хьаергья. Цун членаша эггара хьалха делар 400 литр совгIа цIий. Компанена юкъеяхай хIанзле а 8 эзар литрал дукхагIа цIий хьаденна сийлен донорий бIаь совгIа клуб.

Касталашха болх бераштa юкъехургья наьна - польска унахцIенон Центр а. ХIанзарча наьха ноахало хьалъю из хьатIахургйолча тIехьений уйла а еш.

Мечислав СТОЛЯРСКИЙ,
польски журналист.
(Интерпресс—АПН).
Лодзь — Варшава.

Польша автомобильни заводашка укх шера серийни арахеца йолаяьй кердача тайпара йола грузовикаши автобусаши. Цунца конструктораша ПНР халкъа боахам хIанзарча, экономични транспортни средствашца Iалашбеча ирагIдолча декхарех да грузовикаш. Царех хьалхаръяр 6,5 тонн мухь дIахьа бахьа йиш йолаш я, шоллагIъяр — 3,5 тоннага кхоачаш. Цар экономични дизельни двигателаш, паргIата кабинаш, лакха сухал я.

СУРТА ТIА: Стараховице яхача городера мовхьаш кхуьйн автомобилаш хьаьча завода цехе.

ЦАФ—ТАСС сурт.

зови оборудованена а технически документацена а инвентаризаци яра. Дерригa а кIалхьош я къамаьл чакхдоаллаш ПТО начальника ю выводаш: «Технадзора мастера берригa низ тIабахийта болх боре, цу тайпара докладнойш яздергдацар цо». Мишта хет шоана дувцар? Баркал яхац кхоачамбоацараш гучадахарах, уж дIадаха новкъостал дарах. Цу тайпара кхоачамбоацарашца безам хургбоацача къовсам лоаттабе цун безам хургбоацача из оттаве гIерт кулгалхой.

Ш. Плиева докладной тIа йийца № 4 йола цех техка хIана Iийра комисси, города вокх районашка доаллачунга хIана хьажанзар? Хьагучох, безам хиланзар объединене кулгалхой бакъдар ше ма дарра хьагучадаккха а цIенхаштта выводаш е а.

ИЗ ОАХА хьоадича чIоагIа раьза хиланзар «Грозгоргаза» кулгалхой. Бакъдац дувцар, аьлар. ГIалат ца довлар духьа массехк квартире чуотта лаьрхIар оаха, тхоашца Къулбаседа-Кавказски округа газови тIахьожам лоаттабеча отдела керттера инспектор А. Шемякин а болш. Юкъ-юкъера а эшаш техача 10 квартирах цIа хиэр газ чуйиллара а из йоагIара а правило толха ца еш. Уж ерригаш а яр исполнительско - технически документаци доацаш. Цу хьакъехьа специалиста яь вывод: «Грозгоргаза» болхлоша шоай функциональни декхараш кхоачаш ца дарах яьй уж нарушенеш.

Кулга цIена боацача наха хIама яккха никъ шерра хьабийллаб «Грозгоргаз». Царех цаI — бахача наха газ чуйилларах доагIа ахча кассе дIачу ца телар. Масала, Рабочи улицагIа № 37 йолча цIагIа газ чуйиллара оттабаь сметни мах бар 206 сом. Цхьабакъда, паччахьалкхенга дIакхаьчар 83 соми 28 кепиги мара дац. Мича дахад 123 сом? Иштта хIама хиннад Ахриева улицагIа № 33 йолча цIагIа газ чуюллаш а. Сметни мах ба 236 сом болаш, кассе дIачуденнар — 101 соми 88 кепиги. Цу тайпара факташ дукха йоалае йиш я.

Города хьахийцача лимитах бакхача эзараш болча наха паччахьалкхен дер доккха зе да. Газ йоагаяь яле а, цар хьа ца луш тIадиса дебиторски декхар кхо миллион совгIа да. Ювца ха — укх шера хьалхара 4 бутт!

Цхьабакъда, цох дош хетийра ду «Чечинггаз» производственни объединене директор Ю. Героев.

— Селла айдаь дувца хIама дац из-м, — йоах цо.

ДIахо дувца дезий? Хьагучох хозахета идда хинна вац кхерамзленах жоп дала дезаш вола мастер Ш. Плиев, вожаш шоашта хIама гунахьа доацаш санна багIача хана. ХIаьта цох цунна хинна баркал малагIа да лакхе ма дийцадий вай. Юххера хиннар а гуш да — из балхара дIаваьккхав.

«Грозгоргаз» эксплуатационни управлени я. Цун декхар дац бахача наха газ чуехкар. Цох лаьца да 1986 шера 14 феврале «Чечинггаз» производственни объединене гIолла теха приказ а. Цу тIа хоадам боллаш аьннад: нах бахача секторе управлене низашца газ чуюллилга дехка. Из кхоачашдац «Грозгоргаз» управлене. Шоай декхар диц а далийта, сихбенна газ чуехкаш боахк укхаза. Из болх беш я А. Ужахов начальник вола аварийни служба (?!).

— Сога фу де ях оаш, — йоах А. Ужахова. — Кулгалхоша сайна енна задани кхоачашйича ваьннав со.

— Управлене низашца бахача наха газ чу ма ехха аьна приказ тетадий хацар гIерт [illegible] Н. Образцова а.

Укхаза хаттар отт: «Чечинггаза» ПО директора Ю. Героевна хаций - хьогI ше кулг яздаь приказ мишта кхоачашду? Ца ховш-м хила йиш яц! Цхьаькха а да тахка дезаш: газ чуюллаш оттабаь сметни мах мел а, цох паччахьалкхен кассе дIачукхоачар мел а да.

Из дерригa а дувц хIаране шийн декхар кхоачашдеш хинна даларе Сунженски а кхыча а улицашка хатар эккхаргдацар алар духьа. Кхоана цу тайпара хIама кхы ца хилийтар духьа. ХIаране жоп дала деза шийна IтачIоагIъяьча балха участках, бехка кIалхара вала киловзалаш а ца увттаеш, бакълувр юстара ваккха а ца гIерташ.

ТАХАН «Грозгоргазе» болх беш вац Ш. Плиев.

— Реорганизаци еш хиларца дувзаденна технадзора 5 мастерах цаI мукъавалийтав оаха, — йоах управлене начальника Н. Образцова.

Мукъавалийтар ва Ш. Плиев. Из иштта хIана нийсденнад кхетаде хала дац. Управлене кулгалхоша ланзар шоай гIалаташ гучадоахаш вола мастер. «Грозгоргазе» цо болх беш яьккхача хана [illegible] мастер В. Шержукова. Хьаьта а балхара дIавоаккхаш а тIехьа хIама ца кхоссаш дIавалийта маганзар цо «юв» Iийттача наха.

— Оаха балхара дIаваккха оттаваьча хана шийга больнични долга къайладихьад цо, — йоах Образцова, — цох йоккха криминал а хеташ. Из бахьан долаш Ш. Плиев партийни бехктокхаме озилга дех цо. Сихбенна партбюро а гулйий, дувца оттаду цун персональни дош. Бехке волчунгара объяснени а ца ехаш, дош а ца тохкаш партбюрос предложени лу: «Ше больнични йолаш хилар къайладахьарах, бюрос партийни собранена могаду коммуниста Ш. Плиевна строги выговор лулга». Цох а хIама хиланзар. КПСС Старопромысловски райкома болхлоша юхатехар харцахьарча наькъа тIа боалаш латтараш. Иштта хIама хиланзар лораша больнични харцахьа деннад ала гIертарах а. Цхьабакъда, «реорганизаци» еш хиларца дувзаденна дIаваханза валац, аьнна балхара дIаваьккхар принципиальни вола коммунист Ш. Плиев. Балха тIа йисар ювцача Сунженски улицагIа газ эккхарах а нах беллах а бехке йола технадзора [illegible] ялара бокъо, луш акта тIа кулг яздаьр из яр.

Реорганизаци йой а, шоай балха тIа бисар бокъо йоацаш газ чуехкарах жоп дала дезаш бола Заводской района газови оборудованега хьажа декхарийла бола мастераш С. Магомаев, А. Гончаров, цу мастерашкара доаггIар хьа ца дехаш хинна служба начальник А. Гатагажев, вокхагIвола инженер Н. Муниров, кхыбараш.

Партийни комитетий декхар да балха тIа дола кхоачамбоацараш дIадахара майрра духьала ваьнна коммунист хьаллаца, цун принципиальни йолча позицех кхычарна масал хургдолаш хьалаш Iалашде, критика, инициатива тоIае гIертар юхатоха. Из динзар «Грозгоргаза» Е. Бойко керте латтача партбюрос. Управлене цIенхаштта кхоачамбоацараш долга ховше а, кулгалхоша даьр могийташ юстара латт из. Цхьабакъда, иштта позици хилча кердадар юкъедоаладарах, эргалонаш ярах дувца дезаш а дац.

КПСС Старопромысловски райкомо из дош цIенхаштта ца тохкаш а е еза выводаш ца еш а дутаргдац, аьнна хет.

Х. ШАДИЕВ,
М.-Б. ЦИЦКИЕВ,
тха спецкораш.

ДОВРГДОАЦА СИЙ ДАЬККХА ГОРОД

Къаьнара Смоленск ший истори дIадоладелча денз эрсий лаьттай малхбузен доазошка чIоагIа хаьхо хиннай. Цо дукха бала а лайнаб, хало а Iайшай. Смоленски наIарашка гIолла дукха хIама хIалакдеш бола борхI тIом чакхбаьннаб. МоастагIчо дуккхаза дIалийцай из город, бакъда, цо цунна цIераш йийттай, лаьттан тIа лар ца юташ дIаяккха гIийртав. Цхьабакъда, смоляний денали патриотически лоIами бохабе мегадац, хIаьта город юхаметтаувттаяьй.

Сийлахь-боккха Даймехка тIом хьайнача хана Смоленск юха а Москва хьалаца гIертача моастагIчун наькъ тIа духьале а хинна дIаэттар. Ши бутт совгIа ха яьккхар фашистски армада цу легендарни города пенашта юхе латташ, из лораяьрий духьале йохае низ ца кхоачаш. ХIаьта цунца ехар гитлеровски командоване вIашагIъелла «Блицкрига» яха (СССР-ца ди тохаш санна сиха тIом бара лаьрхIа хинна) план. Смоленски лаьтта Ельнерча тIем тIа 1941 шера сентябре советски тIема гварди хьахилар.

Ткъаь ялх бетта город оккупантий бе хилар, цхьабакъда, моастагIчоа смолянаш карабоалабе маганзар. Цар майра а кхеташ а партизански тIом бора. Фашисташа кхераш боацаш цхьа ди даккханзар.

«Суворов» яхача кодови цIерагIча Западнии Калининскии фронташа чакхъяьккхача наступательни операцех 1943 шера гурахьа город немецко-фашистски захватчикех мукъаяьккхар. Смоленск лораяьраша майрали чIоагIалиъ хьахьоккарахи къахьегамхоша партизански боламе хьинаре дакъа лацарахи города еннай город-турпал яха цIи.

СУРТА ТIА: смолянаш, Сийлахь-боккхача Даймехка тIема ветеранаш, шоай город лораяьраши мукъаяьккхараши (аьрдехьара аьттехьа) — Ф. И. Иванов, Е. С. Семенова, И. Я. Капустин, В. П. Тарасова, Ф. А. Рябовол, З. Д. Шведова, А. Б. Симкин.

Г. КАЛАЧЬЯНА сурт.

ТАСС фотохроника.

Редакце письмо денад

ХIана дац тхо цхьана?

Вайнаьха къаман юкъе дукха да хоза гIулакхаш, дукха я даьшкара йиса хоза традицеш. Уж тIехьенашка ювлаш, царна эздел, гIулакх, денал Iомадеш хьайоагIа. Хоза хIама деций зIамигача саго моллагIа вокхха саг лоархIалга, хьаша тIаэцар.

Бакъда, къовсам лоаттабе безаш да ширача замах юхедиса цхьадола гIулакхаш. Са доаладе безам бар сай вахарца дувзаденна цхьа масал.

Къаьнача АтагIара яр сона езаш хинна йоI — Таиса. ВIашагIкхета а цхьа дезал хила а лаьрхIа дар тхо. Из де фу новкъа хургда аьнна хетар. Бакъда, духьале корайир. Таисай вежараша цунна «никъ бийллабацар» — уж саг йоалаяь баллалца сабар де дезаш хилар тхо. Цул совгIа Таиса лорае болабелар цун цIагIарбараш, цхьаннахьа араялийтацар из.

Хоза хеташ хинна хургдар-кх Таисай даьна шийх цхьаболча наха «дика къонах ва из — тешаме леладу цо вай даьша леладаь Iаьдал», аьлча.

ТIехьагIа Таисас сона денна дош доха а даь, кхычахьа маьре яхийтар из дас. Из маьре яха саг дуккха цул воккхагIа вар, вешта фу бе-башха я цун ха, из Грозне йоккхача тика директор хилча.

Аз кхетадергдар Таисай дас даь хIама, нагахьа санна из дешанза баьде саг валаре. ТIаккха из-м КПСС мугIарашка а волаш, хIамах дика кхеташ саг ва.

Ширача традицешта тIехьашка а лечкъаш, тха безам бохабир цу саго. Диъ шу даьннад со саг йоалаянза вола, тахан а Таиса йицъе могаш вац...

А. БУРСАКОВ,
Советски района Улус-Керта вахаш вар.

РЕДАКЦЕГАРА: Ер письмо оаха кепатох ше долчча тайпара, хIама тIа ца тохаш а тIера ца доаккхаш а. Халахете а, цу тайпара моттигаш вай юрташка хIанз а нийслу. ХIана нийслу уж, малагIаш да нийрча гIулакхаш вайнаьха вахара юкъера дIа ца далара бахьанаш? ХIана кайоал къаьнарча замах юхедисачоа, ширдаьнначоа шоайла безабеннача кагийча наьха ираз доаде, ширдар котдалийта? Цу хаттарашта жоп далар редакце лерх газет дешарашкара. Яздех тхога цунах шоашта хетар, дагардар, ширдаьннар вайна юкъера дIадаккхара дича бакъахьа хетар.

Вай—интернационалисташ

...МОАРШАЛ ЛУ ЛОАМАШКА

Оалаш ма дий: хьайна мохк бовзар дезе — цар поэташ бовза. Из дош дага а деха, са доттагIчо, нохчий критика, литературоведа, журналиста Айдаев Ювшас совгIата дайтад сона Грозне арадаьнна «Илли» аьнна лоацца а безаме а цIи тилла книжка. Долалуш керта кIал яздаьд: «Нохчийи гIалгIайи турпала - эпически иллеш». Нийса да из-м, нохчийи гIалгIайи къамий дог довза безам болчун къаман кхоллама уллув гIолла тIехвала бокъо яц, хIана аьлча Iайша халонаш а вахарах дог ца диллар а, диках, доттагIалах, нийсхонах тешар а, къахьегаме нах иразага кхача гIерташ хилар а — шедар чулоац цо. «Вайнаьха Иллиада» аьнна бIубенна нийса цIи тиллай Ю. Айдаева ший наьна мехка эпосах. Денал, майрал, шоай наьна къам дезар дистача Гомера турпалашта юхе вIалла эсалагIа а бац-кх «Илле» турпалхой. Из бакъдеш да «ТIоха воIах, Iумарах дола илли». Берзал майрагIа, лошал денал долашагIа ва мехка юкъе цIихеза вола ТIох, вIаьхийча аьлано кIийлен хайна техача моакхаза топо вув. ЧIир лехара, да вийна маьри вув къонача Iумара:

Оза боарам боацаш
Вайна бала тIабенар,
Ший харцо бахьан
Вийна улл хIанз.

говзаме дувц «илле» ший ираз бахьан аьланца Iумара доаттабаь къовсам а, езаш хинна йоI есаралара мукъаяккхар а. «КIай юхь йола» Малха-Азни а йоалаеш вешийца цхьана хьакхоач ераш нана йолча. КIоарга маIан долаш да цигта илле йоахар.

Кердача заман илли — Iодеш вай «Асламбеках дола дош» — из хиннав революционни рыцарь, Ленина яьхача тайпара, «Замай тIор йошае» кIантий довна гIувттабаьр.

Бирсача тIем тIа
МоастагIех кхерацар
къона Асламбек,
хов сона!
Цун е лаьтта дезар,
Лоаман нах безар —
Хов сона!
Халача цу хана
Къона Асламбек
воацаш ма дисар —
хов сона!

Сона духьал ух, хIанз босешка шарх делла хьажкIий кхаш латта, къонача Нохч-ГIалгIайчен турпало тIехьара дов даь моттиг. Даим тIехь тIайоагIача тIехьений дегашка яхаргъя цун сийлахьа цIи.

Вай ма аллара, мохк бовзар дезе — поэташ бовза беза, хIана аьлча поэзе гучадоах къаман гуш дола сурт-сибаташ, цун ший тайпара эрга са. Дешархой аьттув баьннаб Нохч - ГIалгIай халкъа поэтий — нохчочун Ахматова Рансай, гIалгIачун — Яндиев Джамалдина стихаш еша, яйзай халкъа яздархочун Боков Ахьмада романаш, кердадаьннача къаман вахара летопись лархIа йиш йола. Итташ кхы а ба цIераш яха йиш йолаш Нохч - ГIалгIайчен профессиональни литераторашт. Цхьабарий кхоллам Херсонерча яздархоша таржам а даь, украински дешархошка дIабовзийтаб. Ши сборник арадаьккхад цар стихаш тIайолаш.

Вошал леладеча автономни республикера цхьабола яздархой вай областе хьоашалгIа хиннаб. Къахьегама коллективашка, юрташка, студенташца, дешархошца къамаьлаш деш хиннаб. Херсонера яздархой а хиннаб Нохч - ГIалгIайче хьоашалгIа баха. Миша дика кхетар ала Iа оаха дувцачох цигара нах вIалла таржам ца дича а!

ДагадоагIа сона, Грозерча цхьан заводе вIашагIкхийттача Херсонерча поэта Кулиш Леонида стихотворени йийшар.

Вай поэта тIеххьа трибуна тIа ваьннача Яндиев Джамалдина а йийшар дегах йола цхьа коача стих.

— Хьажал, — аьлар цо тIаккха, — миша цхьан гартагIа детталу вай дегаш! Цу тайпа тара лесташ хIамаш хила тарлу-кх Анатолий Кичилскойи Шайхи Арсанукаеви, Павла Цокотеи Ведзижев Ахьмадеи, Виктора Кузьменкои Чахкиев СаIидеи, Василь Шевченкои Гагиев Гирихане.

Тхо вIашагIдеттаделар Нохч - ГIалгIай АССР тахханара сий лоаттадеш болча къахьегамхоща: мехкдаьттахоща, хьажкIаш лелаерaща, баьцадаараш леладерaща, физикаща.

Студентаща а школе багIача дешархоща а къамаьл хилар тха.

Из яр Керда Нохчече, керда ГIалгIайче.

Денален хозен болча лоаман наьха сурт-сибаташ тха стихашка Iодувлаш а да. Царех цхьаяраш ара а яьнай, вожаш яланза а я — атта мичад безабеннача наьха дIаьхийн кIоарген сурт дилла. Нагахьа санна, масала, тахан Нохч - ГIалгIайчен сурт-сибат дилла дезача со эттача фу белгалдоаккхаргдар аз эгтара хьалха?

Лоамаш, хьунаш, хиш, шовдаш?

Хьоа ца деш миша Iергва лоаман хих тилла дайга тIий, юкъ-юкъе ардакхаш йийттIа зарз а денна долаш. Сона Арсанукаев Шайхе хьахьекхар из ше ваьча Веденски районе тхо дахача хана. ЧIоагIа кIоарга маIан долаш хIама да из тIий яхар: наха юкъе бувзам хилара теш да из...

«Юрский горизонт» яхача романа тIа А. Бокова бувца кIоарга бурув детта говзанчаш ца хьоабеш а Iелац со.

Евтушенко Евгенес яздаьд: «ХIанз пIелгаш тIа яьнна йоагIаш латт Уланова — из а са къам да-кх». Из дош шек воацаш ала йиш я тамашне халхархочох, СССР халкъа артистах, Социалистически Къахьегама Турпалхочох Эсамбаев Махьмудах, Советски Нохч - ГIалгIайчен халкъ да из. Дикача хIаманей доттагIалан дийла латта дог дувца вай отте-м, аз йоалаергья меттахьа йола факт: поэтессай Ахматова Рансай цхьа воша — украинера ва-кх. Ткъаь кхойттлагIча шера, бо дисача, нохчий мехко воI ваь тIайийцав из. Лоаццача хана моттилоаман наьха оамалаши хьаIомаяь нохчо хинна дIа а вахав.

Духьалъотт сона нохчий наьна сурт-цхьалхача къахьегама кхалсага сибат. Цох я ер стихаш:

Корта кIайбеннача нохчий
кхалсага,
БIаргадайра сона кулгаш,..
бешю гIорчIдаь наьна
кулгаш, —
кхо воIи ши йоIи.
Ший яIан тIа
леладаьд цо, —
Хьадувц сона бригадиро,
ТIаккха аьлар кхалсагага:
«Хьаьший ба ераш
Украннера, Херсонера»,
Шийгара тIатехар тIаккха
шин мехка вошал хотта
викалаш хинна баьхкаб
аьнна.
Хувцаделар кхалсага
сибат.
Сийрдадаьлар
жогIара бIаргаш,
Елакъажар юхьа тIа
даьлар.
— Хьашен? Волле са
цIа долча,
Кхехкадергда вай хьона
дулх,
Украинцаша галушкаш
оала
ХьалтIамаш а ергья
Аз хьалаьцар цун уж
кулгаш,
ГIоргIа, къахьа,
дIайха дар уж.
Дег чу сийрда
морзал яьлар:
Наьна бIаргашка
хьежача санна,
Гаргалон оаз хезача санна.
Дулх а диад тоъал,
ХьалтIамий а чам
баьккхаб.
Хьоашал де Iа чувехарах,
ТIоаргац санна халкъа
дошо дог хьаделларах —
дега тIара барнал
оал аз хьона!
Нанас се Iомаваьча бесса
Корта техар аз. Баркал!

М. БРАТАН.
(«Наддi прянська правда»).

СПОРТ

ШТАНГА

Франци, Реймс яха город. Укхаза вIашагIкхийтар Европера дикагIбола штангисташ. ДIададахача шерашка чакхъяьннача чемпионаташка санна къовсам лаьттар дунен чу эггара чIоагIагIа йолча советскии болгарскии командашта юкъе.

СССР вIашагIкхийттача командана юкъе вар вай республикера ши викал: Седаев Мухьмади Арсамаков Исраьили.

М. Седаев 67 килограммага кхаччалца дозал долча атлеташта юкъе кхоалагIа хилар.

Дика дIайолаьяр яхь И. Арсамакова. Рывок чакхъяьнначул тIехьагIа шоллагIча моттиге вар из. Цхьабакъда, толчок еча аьттув баланзар — кхозза гIертача эггара хьалхара дозал хьалъайде маганзар цунна. Иштта тактически гIалат даро цхьаккха совгIат доацаш витар из.

ШИ МАТЧ — ШИ ОЧКО

Дукха ха яц «Терека» кердача сезона вIашагIкхетараш дIадоладаь. Бакъда, хIанзле а кхо ловзар чакхдаьккхад цо.

ТIеххьара матч Астрахане «Волгараца» хилар. Цхьанне аьттув ца боалаш чакхъялар хьалхара тайм. ШоллагIча тайме ловзар ирделар. Фусамдаьй наIарашка бургац чутоха йиш йолаш бар О. Гладкий, I. Седаев, кхыбараш. Цхьабакъда, аьттув баланзар.

Счет хьаелла йиш йолаш бар астраханцаш а, вай футболистий наIарашка цхьайтта метр гаьнара тоха бургац хьожаяьча хана. Укхаза вай вратарь Р. Садыков Iехаваланзар. Иштта счет 0:0 йолаш чакхъялар матч.

ИньлагIча турс Элистерча «Уралаца» лайзар вай команда. Укхаза счет 0:2 йолаш ийшар вай мехкахой.

«ДИНАМО» ХЬАЛХА Я

Укх деношка чакхдаьлар Нохч-ГIалгIайчен футбольни чемпионата аргIанара ловзараш. Дика лайзар «Динамо», цо счет 3:2 йолаш эшайир Аргунера «Вайнах». Кхыдола ловзараш иштта чакхдаьлар: «Спартак» (Гудермес) — «Строитель» — 3:2, «Машиностроитель» — «Колос» — 2:2, «Монтажник» — «Нефтехимик» — 0:0, ЧИТО — «Агропром» — 1:0.

БАСКЕТБОЛ

Саранске хиннача яхьашка дакъа лаьцар вай баскетболисташа. МаIача наха а кхалнаха а юкъе вай мехкахоша шоллагIа моттиг яьккхар. Ала деза, цу тайпара толам цар духхьашха баькхалга.

А. ИЗМАЙЛОВ.

ХАЛКЪА УНИВЕРСИТЕТ

Тахан са дувца безам ба Л. Н. Толстоя цIерагIча университете болх беш йолча культура халкъа университетах. Тамаш яйташ да цхьа хIама — миша вIаштIехьдоал иштта а ворхIбархI сахьата лекцешка баьгIа, зачеташта, семинарашта, курсовой балхашта, экзаменашта кийчо еш хинна студенташ цига гулбе? ХIаьта а, ала деза, из болх укхаза дика оттабаьлга а мело ца еш лелабелга а. Соца хетачох, керттера бахьан да — культура халкъа университета йоакхо еш, цун балха юкъе хьинаре дакъа лоацаш вуза преподавателаш хилар. Царех дукхагIчарна культура халкъа университета трибуна накъайоал студенташца дагабала а царна дезар фуд ха а. Укхаза майрра дувца йиш я дешара программана юкъе ца доагIар, цхьабакъда, хургволча специалиста тIехьагIа эшаргдар.

Халкъа университете кхо факультет я. Царех хьалхарьяр правови кхетам лур. Цун кулгалхо — юрист В. Т. Махашев. Укхаза студенташа Iомаю советски законодательства кIийленаш, вай мехка гражданий бокъонаши декхараши, тайп - тайпарча Iилма популярни, художественни фильмашка хьеж. «Советски гражданий конституционни декхараш», «Къа ца хьегаш йоахача доходащара къовсам чIоагIбара де лерхIараш» «Ширдаьннача гIулакхех хьадоала зуламаш» яха лекцеш йийшай факультете «Знание» яхача республикански общества лектораша. Массане теркам тIаозаш чакхдаьлар республика прокурораца А. И. Ростовца хинна вIашагIкхетар. Цо дийцар наркомани санна долча зуламах. Лекторо тIахьийхар студенташ шоашта цу хьакъехьа йовзаш йола факташ къайла ца кхахьара, «кIайча дохьажа» тIакхувш барaща лира къовсам лоаттабара.

Марксистско - ленински этикан эстетикан факультета кулгалхо я доцент Л. М. Терентьева. Укхаза ешача цхьайолча лекцей темаш ераш я: «Литературей нравственности», «Театр сага вахаре», «Эстетиках - Iилмах».

КхоалагIа факультет — студенташта атеистически кхетам луш. Цун декхар — кIоаргга атеистически догуйла йола хьехархой кадраш кийчъяр. Цун кулгалхо ва доцент Х. Д. Такаев. Каст-каста лекцеш еш укхаза преподавателa С. Б. Виситаева, кхычар.

Дукха хаттараш хул студентий атеистически тематиках. Царна дизза жоп дала дезаш хул. Из дара дикагIйола формаш — беседа, диспут. Цу балха юкъе хьинаре дакъа лоац Е. П. Ковнацке, Iилман атеизма кафедра заведующе Д. Д. Межидова, студпрофкома председатела Р. Сайдаевс. Цар дувц дикагIйолча халкъа традицех, кердача советски обрядех, цар новкъосталца ширдаьннача гIулакхащца къовсам лоаттабарах.

Шоана гучча бесса, культура халкъа университет болх беш я. Студентий дуккхача хаттарашта жоп лу цо. Кхоана хургболча хьехархошта чIоагIа накъадаргда из.

М. ТАТАЕВА.

Редактор
О. Б. ГАДАБОРШЕВ.

Хоттам

Тахан республике гIоллен Грознен хувцалуш морхаш а йолаш, йоачан а йоацаш, малхбоалехьара секунде 3—8 метр чIоагIа мух а хьекхаш хилен фегара температура республике 20—25, Грозне 21—23 градус йIовхал йолаш хилен тарлу.

Кхоана хувцалуш морхаш а йолаш, йоачан а йоацаш, тайп-тайпарча оагIонашкахьара секунде 3—7 метр чIоагIа мух а хьекхаш хилен фегара температура бийсана 7—12, дийнахьа 19—24 градус йIовхал йолаш хилен тарлу.

Метеостанци.

КАГИЙ НАХИ МЕХКАРИЙИ!

№ 7 йолча «Электрорадиосвяза» юкъера профессионально-технически училище деша хьех шо ер специальносташ Iомае:

1. Сердалан сердал телача сеташтен вола электромонтажник. Силови сеташтен электрооборудованенен вола электромонтажник.

8, 10 класс яьккха бола кагий нах.

2. Городской а юртара а телефонни бувзама станциоини оборудованена гIулакх дара вола электромонтер.

8, 10 класс яьккха бола кагий нахи мехкарийи.

3. Кабельщик-спайщик.

Советски Эскаре гIулакх даь баьнна кагий нах.

4. Городашта юкъерча телефонни бувзама телефонист.

8 класс яьккха бола мехкарий

5. Телеграфист.

8 класс яьккха бола мехкарий

6. Бувзана оператор, почте гIолла хIамаш дIакхухьийташ а кепайоазон средствай сортировщик.

8, 10 класс яьккха бола кагий нахи мехкарийи

7. Радиоэлектронни аппаратуранен прибораштен вола монтажник.

8, 10 класс яьккха бола кагий нахи мехкарийи

8. ЭВМ оператор.

8, 10 класс яьккха бола мехкарий

8 класс яьккхачар деша деза — 3 шера (цу юкъа юкъера образовани а эц цар).

10 класс яьккхачар — 1 шера деш.

10 класс образовани а йолаш училище дIайийцарашта 30 сом стипенди тел, тIехдика дешачарна — 37 соми 50 кепиги лу.

10 класс яьккхача электромонтажника, кабельщик-спайщика профессеш Iомае дIайийцача дешархошта базови предприятеша кхы шоашкара 46 сом стипенди лу.

Дешархой производственни практике болча хана цар хьадаьккхача алапех 50 процент царна дIалу.

8 класс яьккхача электромонтажника профессех дIайийцача дешархошта иштта 20 сом лу.

8 класс а яьккха деша дIайийца дешархой паччахьалкхено Iалашбу.

Училище дика общежити я.

Деша отташ ер документаш хила деза:

1. Заявлени.
2. Вахача моттигера справка.
3. Медицински справка 086/У формагIа.
4. Образовани хиларах дола документ.
5. Деша ваьгIача моттигера е балхара характеристика.
6. Сурташ 3х4 см. (6 сурт).

Училища адрес: г. Грозный, Харьковски ул. 16. СПТУ-7. Номераш 1, 14, 18, 24 йолча автобусащца «Крупскайи цIерагIа ДК» остановке кхаччалца ваха веза.

Организацейи учреждениейи кулгалхой теркамга!

«Промтовары» яхача розничн торгови объединене № 60 йолча «Мелкооптовый» яхача тика тIа (Каснора ул. 16) йохкаш я люминесцентни светильникаш 4х20, мах — 29 соми 80 кепиги, 31 сом, 34 соми 20 кепиги; светильникаш 5х20, мах 42 сом; цхьа лампа йола светильникаш 40 в. мах 13 сом.

Дувла тха тика тIа.

«Промтовары» объединени.

ДЕША ДУВЛА!

Академика М. Д. Миллионщикова цIерагIча Къахьегама Цlеча Байракха орден лелаеча Грозненски мехкдаьтта институто лоацъяьча хана — цхьан бетта (1987 ш. 1-ча июне денз 9-ча июле кхаччалца) мара деша ца дезача дийнахьарча подготовительни отделене деша нах дIаэц.

Из лаьрхIа я укх шера бIаьсти-аьхки СССР Герзаш царча Низашка гIулакх даь баьннараштa, хIаьта иштта подготовительни отделене оттара бокъонех пайда ца ийцача хьалха эскаре гIулакх деш хиннараштa, нагахьа санна уж запасе бола шерал совгIа ха яьнна еце.

Подготовительни отделене деша оттачарга е кагхаташ хила деза:

а) заявлени,
б) воински даькъа командира енна направлени,
в) юкъера образовани хиларах дола документ (подлинникe),
г) унахцIена хиларах йола медицински справка (№ 086 формах),
д) къахьегама книжка тIара копи,
е) 6 сурт 3х4 см. (керта тIа хIама йоацаш хила деза).

Заявленеш дIаэц 25 мае кхаччалца.

Занятеш дIайолалу 1987 шера 1 июне.

Подготовительни отделени толаме чакх а яьккха цу программах экзаменаш дIаеннараш хьалха цар хержача а, конкурсах а боацаш Iомаяьча специальностех института I-ча курсе дIаэц.

Шоаш ца кхетар укх адресагIа хатта: г. Грозный Революци пр., 21, приемни комисси, комната 2-24, 2-26 (керда корпус), телефон 936—174.

ХЬАМСАРА ЭЦАРХОЙ!

Диц ма де тха Центральни рынкерча № 42 йолча «Моттигерча промышленноста товараш» яхача тика тIа дувла. Цу чура шун эца таро хургъя: бе-бе гIайбаш, ювргIаш, метташ, метта тIа тувса кисеш.

«Промтовары» объединени.

ТЕЛЕВИДЕНИ

14 МАЙ

I ПРОГРАММА

7.00 — Iуйранара зарядка. Мультфильм. Музыка.
7.30 — «Ха».
8.00 — «Вай заводской клубе».
8.30 — «Парни на обочине». Телевизионни художественни фильма премьера. 2, 3-гIа сереш.
10.30, 16.00, 17.30 — «Кердадараш».
16.15 — Документальни фильм.
16.45 — «Ялхайтта шу даьнен бокхагIен».
17.35 — Философски беседаш. «Сага фактор».
18.15 — «Вай беш».
18.45, 22.40 — «Тахан дунен тIа».
19.00 — «Саги закони». Передаче дакъа лоацаш ва СССР Генеральни прокурора заместитель О. В. Сорока.
19.30 — Н. Осипова цIерагIча Паччахьалкхен академически эрсий халкъа оркестра концерт.
20.00 — «Парни на обочине». Телевизионни художественни фильма премьера. 3-гIа сери.
21.00 — «Ха».
21.40 — «Камера дунен чу хьеж».
22.55 — «Са воша Маугли». Музыкальни фильма премьера.
00.00 — Дунен велогонка. ЧССР-ра передача.

II ПРОГРАММА

8.00 — Iуйранара гимнастика.
8.15 — «Могилев». Телевизионни документальни фильма премьера.
8.35, 9.35 — Юкъара биологи. 10-гIа класс.
9.05, 13.35 — Испански мотт. Iомабу 1-гIа шу. 1-гIа передача.
10.05. Советски изобразительни искусство.
10.35, 11.40 — Зоологи. 7-гIа класс.
11.00 — Поэзи. Д. Кугультинов.
11.30 — Iилма-довзийтара фильм.
12.05 — «Цхьа гуйран сарахьа». Художественни фильм.
14.05 — «Кердадараш».
14.10 — Мотобол. СССР чемпионат. «Металлург» (г. Видное) — «Вымпел» (Полтава).
17.05 — «Дакъа лацар». Литературни передача.
17.35 — ХЬУВКЪАМ-87.
18.05 — Телефильм.
18.15 — «Нохч-ГIалгIайчен ди».
18.35 — Киножурнал.
18.45 — БЕХКТОКХАМА БОАРАМ. «КIайча» Iоажала духьала».
19.45 — «Бийса даькъала хийла шун, бераш!» «Сакъердаме гном».
20.00 — Футбол. СССР кубок. Финала 1/4. «Динамо» — (Минск) — «Торпедо» (Москва). 2-гIа тайм.
20.45 — «Износ» яхаш цIи йола мостагI». Iилма-довзийтара фильма премьера.
21.00 — «Ха».
21.40 — «Только ты». Телевизионни художественни фильма премьера.
22.55 — «Кердадараш».

15 МАЙ

I ПРОГРАММА

7.00 — Iуйранара гимнастика. Мультфильм. Музыка.
7.30 — «Ха».
8.05 — Г. Свиридов. А. С. Пушкина «Метель» яхача повеста тIа музыкальни иллюстрацеш.
8.40 — «Парни на обочине». Телевизионни художественни фильма премьера. 3, 4-гIа сереш.
10.40 — «Дунен кагирхойи».
11.15, 16.00, 17.35 — «Кердадараш».
16.15 — Фильм — берашта. «Тайна зеленого бора».
17.40 — Эрсий музей. Валентин Серов.
18.10 — «Европейски цIен машар». Документальни фильма премьера.
18.40 — «Са дукха беза «Даймохк». Фотоконкурс.
18.45, 22.50 — «Тахан дунен тIа».
19.00 — Эргалонаши укх заман театра проблемаши.
20.00 — «Парни на обочине». Телевизионни художественни фильма премьера. 4-гIа сери.
21.00 — «Ха».
21.40 — «Вторжение». Телевизионни документальни фильма премьера.
23.05 — «Алые паруса».
00.35 — Дунен велогонка. ЧССР-ра передача.

II ПРОГРАММА

8.00 — Iуйранара гимнастика.
8.15 — «Лаьттанга юхавар». Документальни фильма премьера.
8.35, 9.40 — Музыка. 4-гIа класс. Революцен иллеш.
9.00 — «Наьна школа».
9.30 — Iилма-довзийтара фильм.
10.05 — «Хьамсара новкъостий инженераш» Iилма-довзийтара фильм.
10.35, 11.35 — Истори. 7-гIа класс. М. В. Ломоносов.
11.00, 13.10 — Английски мотт. Iомабу 1-гIа шу. 33-гIа передача.
12.00 — «Только ты». Телевизионни художественни фильм.
13.40 — Хьехархочун экран. Iалам Iомадар. 4-гIа класс.
14.00 — «Кердадараш».

СИЙЛАХЬЧА ОКТЯБРА 70 ШУ ДУЗАШ.
НАДТЕРЕЧНИ РАЙОНА ДИ.

17.15 — Шоана, бераш. М. Ахмадов. «Сагала гIулакхаш». Республикански теник театра спектакль (нохчий меттала).
18.00 — «Берашта дIаденна дог». Телеочерк.
18.10 — СИХДАРА НАЬКЪАГIА.
18.25 — Социкультбыта объекташта — къаьстта теркам (нохчий меттала).
18.40 — Агропром: гIулакхаши нахи.
19.10 — «Нохч-ГIалгIайчен ди».
19.30 — Надтеречни района къахьегамхошта лаьрхIа концерт.
20.00 — «Бийса даькъала хийла шун, бераш!»
20.15 — Спортивни программа: Стендови топ кхувсар. Дунен кубок. Баскетбол. Ю. А. Гагарина сийна хетаь дунен халкъашта юкъера турнир. МаIанах. «Марафон» (США) — КНР сборни.
21.00 — «Ха».
21.40 — «ШозлагIа Крыме». Художественни фильм.
23.05 — «Кердадараш».

РАДИО

14 МАЙ

6.40 — Керда хоамаш.
6.55—7.00—Хоамаш.
8.15—Республикански газетий обзор.
8.30 — Передачай программа.
8.35 — Реклама.
8.40—9.00 — «Интернационализм — вай вахара закон» (гIалгIай меттала).
11.15 — Къамаьл дер—районни радио. Урус-Мартановски районера передача.
11.30 — «Инженер — эшаш йола професси».
11.45—12.00 — «Болхлочун уйлаш».
15.15—15.30 — «Патриот» (нохчий меттала).
17.15 — Передачай программа. Хаоттам.
17.16 — «Халкъа кхоллам». Музыкальни программа.
18.00 — Керда хоамаш.
18.30 — «Баьццара конвейер — балха тIа». Репортаж (гIалгIай меттала).
18.40 — 19.00 — «УнахцIено». Радиожурнал (гIалгIай меттала).

УКВ

19.00 — Довзаш дола иллеш.
19.36 — Сайрийнара ашараш.

15 МАЙ

6.40 — Керда хоамаш.
6.55—7.00 — Хоамаш.
8.15 — Республикански газетий обзор.
8.25 — Передачай программа.
8.30 — «Электроприбора — ткъаьи пхиъ шу».
8.45—9.00 — «Харжа бокъо». Демократех йола беседа.
11.15—12.00 — «Хьамсарча мехка музыкальни вахар». Радиожурнал.
15.15 — Литературни Нохч-ГIалгIайче (нохчий меттала).
15.30—15.40 — Ашараш.
17.15 — Передачай программа. Хаоттам.
17.16 — «ДоттагIий оазаш».
17.31 — «ЦIе сийгаш» (гIалгIай меттала).
18.00 — Керда хоамаш.
18.30 — «Юртара вахар».
18.40—19.00 — «Хьона, Даьхе, салтечун дог» (гIалгIай меттала).

УКВ

19.00 — Лирически илле концерт.

ТХА АДРЕС: 364907. г. Грозный, Маяковске, ул. 92. Телефонаш: ред'актора — 2-45-57; редактора заместителa — 2-85-07; бехктокхама секретара — 2-84-68; отделий: партийни вахара — 2-80-12, 2-54-04; промышленностен транспортен — 2-75-81, 2-65-01; юрта боахама — 2-47-84, 2-90-66; культура — 2-64-75, 2-75-78; письмой — 2-85-64; машинописни бюро — 2-89-51; корректорске — 2-89-88.

НАШ АДРЕС: 364907. г. Грозный, ул. Маяковского, 92. Телефоны: редактора — 2-45-57; заместителя редактора — 2-85-07; ответственного секретаря — 2-84-68; отделов: партийной жизни — 2-80-12, 2-54-04; промышленности и транспорта — 2-75-81, 2-65-01; сельского хозяйства — 2-90-66, 2-47-84, культуры — 2-64;75, 2-75-78; писем — 2-85-64; машинописное бюро — 2-89-51; корректорская — 2-89-88.

Газет арадувл шинарен ереи, шоаттеи деношка

СФ02235. «Грозненский рабочий» издательства типографи, Маяковске, 92. Типография издательства «Грозненский рабочий», ул. Маяковского, 92. Заказ № 1876.